

KIÁLLÍTÁSOK

- Megőrzött értékek
Horváth Péter Kornél
belsőépítész kiállítása
a Gaál Imre Galériában
(*Gyürky András*)..... **2**
- A Zsolnay-gyár művészi
megújulása 1962 és 1979 között
Nádor Judit keramikumművész
életmű-kiállítása a JPM Múzeum
Galériában (*Kovács Orsolya*) **11**
- Ékszerek krómacélból
Schuszter István ötvösművész
kiállítása az Újpest Galériában
(*Simon Károly*) **17**

ÉRTÉKÖRZÉS – ÉRTÉKMENTÉS

- Gondolatok a hazai design-
kutatásról és tervezőképzésről
(*Ernyey Gyula*) **23**

IN MEMORIAM

- Angyal rozmaringgal
Bán Mariann (1946–2014)
keramikumművész emlékére
(*Kernács Gabriella*)..... **31**

KÖNYVEK

- Nagy Judit (*Feledy Balázs*) **39**
- Gellér Katalin:
Sassy Attila – Ópium-álmok
(*Horváth Hilda*) **40**

- HÍREK **43**

INFÓ

- Nyomtatott felületek,
amelyektől a terek életre kelnek **46**

MAGYAR IPARMŰVÉSZET HUNGARIAN APPLIED ARTS

INFO

- Printed surfaces enlivening spaces..... **46**

EXHIBITIONS

- Values preserved. Exhibition
of interior designer Péter Kornél
Horváth at the Gaál Imre
Gallery, Budapest
(*András Gyürky*) **2**
- The artistic revival of the Zsolnay
Factory between 1962 and 1979
Oeuvre exhibition of ceramic
artist Judit Nádor at the Janus
Pannonius Museum Gallery,
Pécs (*Orsolya Kovács*)..... **11**
- Jewels made of chrome steel
Exhibition of metal artist István
Schuszter at the Újpest Gallery,
Budapest (*Károly Simon*)..... **17**

SAFEGUARDING VALUES

- Some remarks on design research
and designer education in
Hungary (*Gyula Ernyey*)..... **23**

IN MEMORY

- Angel with rosemary
In memory of ceramic artist
Mariann Bán (1946–2014)
(*Gabriella Kernács*)..... **31**

BOOKS

- Judit Nagy (*Balázs Feledy*) **39**
- Katalin Gellér:
Attila Sassy—Opium Dreams
(*Hilda Horváth*)..... **40**

- NEWS **43**

Megőrzött értékek

Horváth Péter Kornél belsőépítész kiállítása a Gaál Imre Galériában

■ Horváth Péter Kornél kiállításának meghívója *Mulandó értékek* címmel invitált bennünket Pesterzsébetre, a Gaál Imre Galéria február 19-ei megnyitójára, de a tablókön látható gazdag képanyag (sok fotó és kevés műszaki rajz – a megvalósult életműnek még

tizede se) engem nem az értékek mulandóságáról, hanem az értékek megőrzésének fontosságáról győzött meg épp mulékonyságuk, sérülékenyséjük okán. A belsőépítész az alkalmazott művészek többségével egyetemben tisztában van azzal, hogy munkái nem

Fotó: Oriai Ágoston

Horváth Péter Kornél: Gaál Imre A Galéria bejárati tere, Budapest XX. / Péter Kornél Horváth: Entrance space. Gaál Imre Gallery, Budapest, XX [1989]

munkája készült el Horváth Péter Kornélnak, a fentebb említett okok miatt ennek csak töredékéből válogathatott kiállítandó anyagot a tervező. Néha az utolsó pillanatban dokumentálta egy-egy jelentősebb művét, mely a fotózást követő hetekben tűnt el fizikai valóságában örökre. Így is sikerült 32 tablónyi anyagot összeállítani, nem kevés energiát, időt és pénzt ráfordítani, de megérte, mert hiteles keresztmetszetet ad nemcsak saját alkotói tevékenységéről, hanem azokról a tendenciákról is, amelyek a professzionális belsőépítészet területén jellemzőek voltak Magyarországon 1980 és 2013 között.

A tárlat bemutatását kezdjük az általa tervezett és a kiállításnak helyet adó Gaál Imre Galéria példájával. Az emeletre vezető lépcsősor falain 50 x 70 centiméteres üveglapok mögött fekete fehér fénymásolatok sorakoztak, alaprajzok, falnézetek, metszetek. A létesítmény terveit és 1989-es átadáskori fényképeit, melyeket Orlai Ágoston készített, bátran összevethetjük a galéria mai látványával, és azt tapasztaljuk, hogy szinte semmi sem változott. A D. Udvary Ildikó művészettörténész igazgatta ház azon kevesek közé tartozik, ahol a gondos karbantartásnak és a felújító festéseknek köszönhetően a belső tér megőrizte eredeti képét.

Horváth Péter Kornél 1980-ban tervezte a budapesti Bartók Béla út 156. alatti Generalimpex-irodaházat, amelyben a nagy teret időnként kisebb tárgyalókra kellett bontani. Ezt a kívánalmat egy tolófalas elemrendszer kialakításával valósította meg. A 2013–2014 között folyó totális átépítés után a Nemzeti Adó- és Vámhivatal költözött a házba, melyben mindent átfestettek, kicserélték a padlóburkolatokat, álmenyyezeti betéteket, de meghagyták a 35 éve jól funkcionáló térképző elemet, a kellő hangszigetelésű és gördülékenységgű alsó-felső vasalató nyílászárórendszert, az enteriőr lelkét. Az ismeretlen tervező utód valószínűleg megérezte, hogy ez a megoldás értékebb és hasznosabb, mint ha minden majdani munka-

az örökkévalóságnak készülnek, s hogy a változás a fejlődés velejárója. Nem mindegy azonban, hogy az új törekvések egy meghaladott szellemi és formai tartalmat váltanak-e le, vagy csak a pillanatnyi divat söpri el a múlt értékeit. Enteriőrök esetében a funkcióváltás kényszere is sokszor felülírja a minőségelvűség kívánalmát, s ez a belsőépítész igazi fájdalma, nem csak a megsemmisülés, a csonkolás, az alkotói hozzájárulás nélkül végzett átalakítás, hogy a tervezés és kivitelezés során ráerőltetett „kompromisszumokról” ne is beszéljünk.

Az alkotói pálya utóbbi 33 éve alatt több mint 300

**Horváth Péter Kornél:
A Gaál Imre Galéria
különterme,
Budapest XX. /
Péter Kornél Horváth:
Parlour. Gaál Imre
Gallery, Budapest, XX
[1989]**

**Horváth Péter Kornél: A Fesztivál ételbár vendégtere, Szeged, Dóm tér 1–4. /
Péter Kornél Horváth: Guest space. Fesztivál Food Bar, Dóm Square 1–4, Szeged**
[1984]

helyi átszervezéskor gipszkarton falakat vernének szét, s húznának fel.

A kiállításon 70 x 100 centiméteres Kapa Plast plakátok előtt tovább sétálva térben és időben, a „réz-

korszak” eljövételét láthattuk. Annak ellenére, hogy színesfémhez csak kiutalással lehetett hozzájutni, ráadásul limitált mennyiségben, lámpaarmatúrák, korlátok és szerelvények anyagaként igényesebb enteri-

örökben egyre gyakrabban bukkant fel a nyolcvanas években a réz, nemcsak a létesítmény rangját reprezentálva, de szakmai tekintélyt is adva a drága alapanyag használatát kiharcoló belsőépítésznek. Persze ehhez olyan kiváló társművészek is kellettek, mint például Madarassy István ötvösművész, aki többek között a Képcsarnok Vállalat által Miskolcon 1982-ben felújított Szőnyi István Terem korlátrendszerét, az oszlopok burkolatait és a díszes központi csillárt készítette el. Ez a galéria kuriózum a tekintetben, hogy a legutóbbi felújítása (2014) az eredeti tervnek megfelelően történt, bár a korábban kresszvászonnal bevont falak most zsákvászon borítást kaptak, ami az előbbinél rusztikusabb megjelenést eredményez.

Gránit és márvány, krómacél cső, szkáj és velúrkárpit került a belsőbe meg a bútorokra a szegedi Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár épületében, Horváth Péter Kornél korai főművén, melynek társtervezője Reichard Ágnes. Étterem is helyet kapott a művelődési létesítménytől izolálva, egyik traktusának alsó szintjén. A négy éve bezárt Fesztivál ételbár belsőjét a tervező úgy alakította ki, hogy a boksor eltakarja az ételpult látványát, cserébe páratlan kilátást biztosított a Dóm tér felé. Jelenleg az elkoszolódtott üveglakokon át belesve az üres porfészekbe, a hajdani dekoratív berendezési tárgyak hiányában csak az árván maradt pultsorra láthatunk rá. Ezt túl nagy falat lett volna szétverni vagy elvinni. De legyünk optimisták, mert az üzemeltető új befektetőre vár, s lehet, hogy a bútorokat is őrzik még valahol.

Vendéglátóhelyek kialakítására később is gyakran felkérték a tervezőt. Szívesen betérnénk Óbudán a Vasmacsákba, a Vízivárosban a Clifton sörözőbe, de teljesen átalakították ezeket, akár az újlipótvárosi Sydney Apartment Hotel hallját.

Látogatókra vár viszont eredeti formájában Nagyrédén a Bormúzeum és borbíráló terem.

A fenti munkáiról már írtam a *Magyar Iparművészet* 2008/1. számában, az a cikk részletesebben taglalta az imént csak megemlített Somogyi-könyvtár belsőépítészeti értékeit is, ez utóbbival a Művelődési Minisztérium nívódíját érdemelte ki Horváth Péter Kornél.

Alkotótevékenységének sokoldalúságát mutatja,

hogy tervezett bölcsődét, postai oktatóközpontot, hitantermet – az utóbbit a Szent István-bazilikában.

Az 1989-ben átadott Budapest VIII. kerületi Kálvária téri OTP-fiók mintegy előrevetítette a későbbi megbízatások karakterét, de ebben döntő szerepe volt annak is, hogy a Pestterv, majd a BUVÁTI egykori munkatársa kilenc évig tartó szabadfoglalkozású művészletét 1992-ben feladja, s mindmáig a HPK Interior Bt. keretében tevékenykedjen, leginkább a BÁV Bizományi Kereskedőház és Záloghitel Zrt. megbízásainak eleget téve. Innen kezdve a feladatok zálogházak, bankfiókok belső tereinek kialakításáról szólnak. Am téved, aki azt képzei, hogy a munkák egy jól bevált séma alapján egy kaptafára készülnek.

Amikor a 2002-ben épült BÁV 4. számú zálogfiók 2013-ban a Budafoki út 14.-ben bezárt, Horváth Pé-

Fotó: Horváthné Fejes Ágnes

→
Horváth Péter Kornél:
A Sydney Apartment
Hotel bárpultja,
Budapest XIII. /
Péter Kornél Horváth:
Bar. Sydney Apartment
Hotel, Budapest, XIII
[1997]

ter Kornél a Fehérvári út 7.-ben negyedakkora ügyféltérrel tervez újat, nagy szakmai alázattal kiszolgálva a racionalizált igényeket. A körülményekhez való alkalmazkodás nála kötelezettség és szakmai kihívás. Nem szereti se az értelmetlen pazarlást, se a tervezői

ego mutogatását, annál inkább felhívni a figyelmet korábbi értékekre.

A miskolci BÁV-zálogfiókban egy töredezett kőoszlopot, a klasszicista épület megmaradt pillérét restauráltatja, aztán pultsorával kikerüli, s e gesztussal

Horváth Péter Kornél: Borbemutató és -bíráló terem enteriőrje, Nagyréde, Atkári út /
Péter Kornél Horváth: Interior. Wine show and tasting hall, Atkári Road, Nagyréde
[1987]

Fotó: Hollósy Andor

Fotó: Holluby Andor

**Horváth Péter Kornél: Hittanterem enteriőre, Szent István-bazilika, Budapest /
Péter Kornél Horváth: Interior. Classroom for Bible classes. Saint Stephen's Cathedral, Budapest
[1996]**

térdíszító elemmé lépteti elő a hajdani tartószerkezetet.

1998 és 2005 között az ő arculatterveivel a Zalavölgye Takarékszövetkezet fél tucat kistelepülésen alakít ki fiókirodákat. 2006 és 2013 között a BAV Zrt.-nek Aradon, Nagyváradon, Szatmárnémetiben, Marosvásárhelyen, idehaza Gyöngyösön, Mátészalkán, Buda-

pesten Gazdagréten és a kőbánya-kispesti KÖKI Terminálban készül tervei alapján zálogfiók, az utóbbiban ékszerüzlettel kombinálva. Ezekben az enteriőrökben greslap, Marmoleum padló, laminált bútorlapok, dekorítlemez borítások, szálcsiszolt rozsdamentes acéllemez, krómozottfém felületek, biztonsági üveglapok, továbbá gipszkarton álmennyezet kerül legtöbbször

beépítésre. Strapabíró olcsóbb anyagok alkalmazása és visszafogott színhasználat jellemző ezekre a munkákra.

A kiállítást megnyitó beszédében Fekete György belsőépítész, a Magyar Művészeti Akadémia elnöke a megbízhatóságot emelte ki Horváth Péter Kornél

emberi és tervezői karakteréből. Formaalkotói irányultságként pedig a vízszintest jelölte meg. „Most végignézttem újra ezeket a táblákat, ő a vízszintes! Ha megnézik a kompozícióit: hogyha az architektónikának az íves rendszere, a boltozatai nem kényszerítik nagyon erősen arra, hogy fölfelé törekedjék a

Horváth Péter Kornél:
A BÁV Zrt. 4. számú
zálogfiók ügyféltére,
Budapest XI., Budafoki
út 14. / Péter Kornél
Horváth: Clients' space.
Pawn shop No. 4, BÁV
Auction House and
Pawnbroker Plc.,
14 Budafoki Road,
Budapest XI
[2002]

Horváth Péter Kornél:
A Zalavölgye Takaré-
szövetkezet recepciója,
Zalaegerszeg, Dísz tér 1.
/ Péter Kornél Horváth:
Reception desk.
Zalavölgye Savings
Bank, 1 Dísz Square,
Zalaegerszeg
[2003]

Fotó: Holluby Andor

Fotó: Horváth Péter Kornél

formáival, ő a vízszintes. Az ő bútorai, az ő berendezései, az ő falburkolatai, pultjai, üvegtestei, térelhatároló elemei az emberi mozgást követik a formáikban. Szinte nem találni függőleges osztást, csak ott, ahol valamilyen módon a szerkezet vagy az anyag követeli meg ezt az osztásrendet. Elé mennek az embernek ezzel a vízszintes rendszerrel, megállítják: elvégzi az ember a vásárlást, meg a banki munkát, meg mindent, amire az enteriőr rendelve van, és utána követik és elkísérik az ajtóig. Nagyon érdekes momentum ez, mi-

Horváth Péter Kornél: A BÁV Zrt. 98. számú zálogfiók és ékszerüzlet átadóablaka (részlet), KÖKI Terminál bevásárlóközpont, Budapest / Péter Kornél Horváth: Transfer counter (detail). Pawn shop and jewellery No. 98, BÁV Auction House and Pawnbroker Plc., KÖKI Terminal Supermarket, Budapest
[2011]

vel tanár lévén ezzel foglalkoztam, kénytelen vagyok észrevenni, ebben a dologban teljesen páratlan.”

A belsőépítészeti teljesítményről mondott szavait ugyancsak érdemes felidézni.

„A magyar művészettörténet-írásnak tudomásul kell vennie, hogy Horváth Kornél életművét nem lehet eltüntetni, nem lehet elfelejteni, mert dokumentálja. Sok olyan anyaga van, ami nincs is kiállítva, mivel a terem fogadóképessége sem teszi lehetővé. Én addig nem nyugszom, míg rá nem veszem, hogy kell csinálni egy katalógust, vagy egy könyvet, és le kell tenni az asztalra azt az életművet, ami megszületett, mert az; az embernek nagyon sokszor fáj a kultúra területén is, ha valami nincs, de ha van és úgy nincs, az tragédia. Nem a belsőépítészet az egyetlen művészeti ág, ami ezzel a nehéz tehertétellel küszködik.”

Ez a beszámoló nem lenne teljes, ha nem említénénk meg, hogy a Gaál Imre Galéria földszinti nagytermében Aknay János festőművész képei és Bohus

Zoltán üvegtervező művész világító plastikai voltak még egy hétig láthatóak, majd az ő műveik helyére Barabás Márton képzőművész, Gyulai Líviusz grafikusművész, Katona Szabó Erzsébet textilművész és Orosz István grafikusművész alkotásai kerültek. Kvalitások alkotók műveinek társaságában voltak tehát megtekinthetőek Horváth Péter Kornél hasonlóan magas színvonalú enteriőrjei a galéria felső kamaratermében. Bár csak látható volna városainkban, határon innen és túl ez a könnyen mobilizálható, elegánsan installált kiállítás mindazon helyeken, ahol az enteriőr- és tárgyművészetnek létező vagy megteremtendő hagyományai vannak vagy lehetnének.

GYÜRKY ANDRÁS
belsőépítész szakíró

(Horváth Péter Kornél *Mulandó értékek* című kiállítása. Gaál Imre Galéria, Budapest, 2015. február 19.–április 19.)

Horváth Péter Kornél
Mulandó értékek című
kiállítása (részlet) /
Ephemeral Values.
Exhibition of Péter
Kornél Horváth
(exhibition view)

Gaál Imre Galéria
kamaraterme,
Budapest, 2015 /
Chamber Hall
of Gaál Imre Gallery,
Budapest, 2015

A Zsolnay-gyár művészi megújulása 1962 és 1979 között

Nádor Judit keramikusművész életmű-kiállítása
a JPM Múzeum Galériában

■ Nádor Judit soproni születésű keramikusművész 1962 és 1979 között dolgozott a nagy múltú Zsolnay-gyár (1963–1974 között Pécsi Porcelángyár) tervező-művészeként.

A Magyar Iparművészeti Főiskolán Borsos Miklós

**Nádor Judit: Kutyas tál. Kivitelezés: Pécsi Porcelángyár, Pécs /
Judit Nádor: Bowl with Dog. Manufactured by Pécs Porcelain Factory, Pécs**

[1964] máz felett festett porcelán / porcelain, overglaze painting [2x17,3x17,3 cm]

Fotó: Füzsi István

és Csekovszky Árpád tanítványa volt. Pályafutásában az alapos szobrászi képzésből és alkatából adódóan mindvégig meghatározó a plaszticitás iránti fogékonyság. A redukált, áttört formák használata és a térbeli kapcsolatok vizsgálata művészetének jellegzetes vonásává vált, különösen pirogránit munkáiban. Építészeti feladatok iránti vonzódása korán megmutatkozott: diplomamunkája egy dunaújvárosi áruház térelválasztó rácsa volt.

Az 1960-as évek elején a frissen végzett iparművesek munkahelyét a Művelődésügyi Minisztérium jelölte ki. Az egykori Zsolnay-gyár az ötvenes években is rangos helynek számított, noha 1948-ban, az államosítást követően, egészen 1953-ig – részben ideológiai okokból – megszűnt a díszkerámia-gyártás, és elsősorban a háborús jóvátétel kötötte le a gyár kapacitását. 1954-ben Somogyi József Kossuth-díjas szobrászművészt nevezték ki a gyár vezetői mellé művészeti tanácsadónak. Az ötvenes évek második felében megfordult Pécsen a kortárs kerámiaművészet két legendás alakja, Gorka Géza és Gábor István is. A díszműgyártás megújítása Fekete János és Török János fiatal iparművesek munkába állásával kezdődött meg 1957–1958-ban. A program a „tömegek ízlését” fejlesztő porcelán dísz tárgyak gyártása volt, ami megfelelt az 1956 utáni kádári konszolidáció azon céljának, hogy a tömegesen épülő kislakásokat korszerű és ízléses tárgyakkal rendezzék be.

Nádor Judit 1962-ben Fürtös Györggyel együtt kezdte meg tervezőmunkáját a gyárban. Feladatuk porcelán- és eoziintechnikával készült dísz tárgyak és ajándéktárgyak tervezése volt. A Török János és Fekete János által kezdeményezett modernizmus a két világháború közötti expresszionista szobrászat formavilágára és az ötvenes évek divatjára épült. Nyújtott vonalú, karcsú vázák, áttört, stilizált figurák, legöm-

Fotó: Fizi István

bölygített élő geometrikus formák jellemezték ezeknek az éveknek a dísztárgyait, amelyek főként máz felett festett porcelánból és eozintechnikával kivitelezett keménycserépből készültek. Nádor Judit első munkái közül kiemelkednek a vörös eozinnal gyártott, legömbölyített élő kis vázák, és azok a porcelántálak, amelyeknek díszítményei között ott találjuk a stilizált, elvont motívummá redukált madár- és kutyafigurákat. Otthoni műhelyében készült kerámiáin fellelhetők az előzmények, archaizáló, olykor naivan egyszerű állatalakok, főként cserép falikepeken és -tálakon.

Nádor Judit ezekben a kezdeti években egyébként is sokat merített az ősi, mindenekelőtt a prekolumbián művészetből, amely a 19. század vége óta erősen hatott az európai keramikusokra és jelen volt az 1950-es évek formavilágában, a Zsolnay-gyárban is. Munkáin kezdettől fogva megmutatkozott a konstruálás iránti hajlam, a porcelán dísztárgyak esetében is a geometrizáló formák felhasználása jellemezte. Témái között korán megjelentek azok az állatfigurák, amelyek későbbi életművének alapmotívumait adták. A hatvanas évek közepétől a macska-, béka-, madár-, csiga-, halmotívum számos eozinfigurán és pirogránit kerti plasztikán feltűnik, sok variációban, különféle méretekben.

A Zsolnay-gyár pirogránitműhelye 1954-ben kezdte meg újra működését. A hatvanas évek végéig kapacitását lekötötte a háborús károk helyreállítása. 1964-től

Nádor Judit: Halas fali-dísz. Kivitelezés: Pécsi Porcelángyár, Pécs / Judit Nádor: Wall Decoration with Fish. Manufactured by Pécs Porcelain Factory, Pécs
[1966] *keménycserép, eozintechnika / earthenware, eosin technique*
[18x32,5x4,5 cm]

Nádor Judit: Macska. Kivitelezés: Pécsi Porcelángyár, Pécs / Judit Nádor: Cat. Manufactured by Pécs Porcelain Factory, Pécs
[1965] *sómázás pirogránit / pyrogranite, salt-glazed*
[54 x Ø 13 cm]

azonban egyre több volt az önálló művészi feladat, így a művészek (Fürtös György, Török János, Gazder Antal) érdeklődése is a pirogránit felé fordult. Nádor Juditot inspirálta a durva, tektonikus formák létrehozására alkalmas anyag. Térelvásztó rácsokat, virágtartó edényeket, kútfigurákat tervezett.

1968-ban indult a pécsi Janus Pannonius Múzeum (JPM) által szervezett Országos Kerámia Biennálék sorozata, amelynek a kis műhelyekben készülő művészi kerámia bemutatása mellett, vállalt célja volt fórumot biztosítani a gyárak fiatal tervezőgárdája számára, a tömeggyártás színvonalának emelésére. Nádor Judit az első kiállításon madaras faliképekkel és kakast ábrázoló, térelvásztó pirogránit ráccsal mutatkozott be.

Nádor Judit: Kakas.
Kivitelezés: Pécsi
Porcelángyár, Pécs /
Judit Nádor: Cock.
Manufactured by Pécs
Porcelain Factory, Pécs
[1967] keménycserép,
eozintechnika /
earthenware, eosin
technique
[20x13x6 cm]

Fotó: Füzsi István

Nádor Judit: Kakas, falikép / Judit Nádor: Cock. Relief
[1968] mázas kerámia / glazed pottery
[21x23,3x5,3 cm]

A következő évben a Siklósi Kerámia Szimpozion megalapításával Pécs a kortárs kerámiaművészet legjelentősebb központja lett. A meghívottak között ott találjuk Nádor Judit mellett Gazder Antal és Török János nevét. A siklósi műhelyben folyó munka csakhamar arra sarkallta a Zsolnay-gyár vezetését, hogy támogatóként vegyen részt a szimpózium tevékenységében. A gyár által nyújtott technikai feltételek jelentősen bővítették a művészi lehetőségeket a keramikusok számára. A siklósi műhely sikerét jelzi, hogy 1970-től nemzetközivé vált.

Nádor Judit hetvenes években készült köztéri munkái nyomán – 1973-ban Lahtiban, Pécs finn testvérvárosában állították fel pirogránit galambját, a következő évben Kaposvár új városrészében madaras kútját – közelebb került az architektúrához. A siklósi műhelymunka során sem a kerámia szobrászi alkalmazása, hanem az abban rejlő építészeti lehetőségek, az architektúra modellezése foglalkoztatta.

A pécsi biennálén és a siklósi szimpózium munkájában – a deklarált cél ellenére, amely szerint az iparművészet és a gyári termelés közötti kapcsolat meg-

Fotó: Füzsi István

Fotó: Füzsi István

Fotó: Füzsi István

Nádor Judit:
Halas térkompozíció /
Judit Nádor: Sculptural
Composition with Fish
 [1974–1975]

*mázás pirogránit,
 különböző méretek /
 glazed pyrogranite,
 different sizes*

erősítése a feladat – egyre határozottabbá váltak az autonóm művészi törekvések. A jelenség mögött nemcsak a hiánygazdálkodásból eredő gazdasági folyamatok álltak, hanem a képzőművészet ideologizálása is. Míg a hagyományos képzőművészeti műfajok művelőit számos kötöttség és elvárás béklyózta a hivatalos kultúrpolitika részéről, az iparművészek szabadabban kísérletezhettek autonóm műformákkal. Nádor Judit számára tehát inspiráló volt a közeg. Stilizált állatalakjai egyre összetettebb kompozíciók kiindulópontjává váltak. Ezek közül talán a halmotívum útja a legszemléletesebb. A naturalista tanulmányoktól kezdve a kisméretű eozinplasztikák számos változatán keresztül az erősen stilizált, falra akasztható díszekig számos formában megvalósult, míg végül a siklósi munkák között megszületett a különféle méretű, át-tört elemekből építhető térkompozíció, vagy a hal alakú elemekből épített pillér. Nádor Judit művészi törekvései a szellemes térkapcsolatokban, az architektónikus kompozíciókban teljesedtek ki.

Az 1960-as évek végére a Pécsi Porcelángyárban láthatóan megrekedtek azok a kezdeményezések, amelyek a porcelánedény-gyártás megújítását célozták. Többek között ennek köszönhető, hogy belefogtak a tradicionális, Zsolnay Vilmos által kikísérletezett „porcelánfajansz”-technika felújításába, amely az 1870-es évek végétől megalapozta a gyár világhírnevét. A porcelánra vitt sárgás alapmáz használata, amelyet magastüzű mázakkal díszítettek, a hagyományos formavilág és díszítménykincs felújításával is járt. Az 1970-es évek elejétől a művészi megújulás a pirogránitműhelyben zajlott, amelynek művészeti vezetője Fürös György lett. A gyár vezetői nem akartak szakítani a nagyon erős művészi tradícióval, de annak racionalizálását sem tudták véghézvinni. A helyzet feloldására létrehozták a gyártmányfejlesztő részleget, amelynek irányítását közvetlenül a vezérigazgató hatáskörébe vonták. Ekkor alakult ki az a gyakorlat, hogy a tervezők a Művészeti Alapon keresztül kaptak megbízásokat és honoráriumot is. A kivitelezés a gyár-

←
Nádor Judit: Csiga /
Judit Nádor: Snail
 [1970] *mázás cserép /*
glazed pottery
 [17,2x24x7,5 cm]

**Nádor Judit: Páva. Kivitelezés: Pécsi Porcelángyár, Pécs /
Judit Nádor: Peacock. Manufactured
by Pécs Porcelain Factory, Pécs**
[1973] *máz felett festett porcelán /
porcelain, overglaze painting* [18x15x12 cm]

ban történt, így a haszon sem maradt el. Ez volt az az időszak, amikor Victor Vasarely és Amerigo Tot tervei is kivitelezésre kerültek a Zsolnay-gyár szakembereinek hathatós műszaki támogatásával.

E felemás helyzet részben felszabadítóan hatott a gyár művészeire, akik közül különösen Fürtös György tudott élni az újonnan kínálkozó lehetőségekkel. Ugyanakkor továbbra is ellentmondás feszült a jó minőségű és esztétikus tömegtermékek iránti igény és az egyedi megrendelésre, főként közterekre és épületekre szánt kerámiák, illetve a mindinkább a kézzel festett porcelán hagyományát idéző díszmű- és edénygyártás között. Talán ez lehetett az egyik oka annak, hogy a művészek nehezen birkóztak meg a matricatervezéstől a régi készletek kiegészítéséig, a dísztár-

gyak és plakettek tervezésétől a köztéri munkák alkotási rájuk háruló feladatok összetettségével.

Nádor Judit művészi pályáját 1979-ben megtörte kialakuló betegsége, életműve azonban így is jelentős fejezete nemcsak a Zsolnay-gyár művészi megújulásának, de a kortárs magyar iparművészetnek is.

KOVÁCS ORSOLYA
művészettörténész

(Nádor Judit életmű-kiállítása. JPM Múzeum Galéria, Pécs, 2015. július 3–szeptember 20.)

**Nádor Judit: Tál gesztenyével. Kivitelezés: Zsolnay Porcelángyár, Pécs /
Judit Nádor: Bowl with Chestnuts. Manufactured by Zsolnay Porcelain Factory, Pécs**
[1977] *keménycserép, eozin- és relieftechnika /
earthenware, eosin and relief technique* [Ø 24,2 x 3 cm]

Ékszerek krómacélból

Schuszter István ötvösművész kiállítása az Újpest Galériában

■ Schuszter István művei hagyományos értelemben nem nevezhetők ékszereknek, mert a mesterséget, az anyagot, a formaválasztást, az alakító technikát tekintve mind-mind túllépnek a műfaj határain. Ahogy maga is vallja, ő inkább designer, vagy fémműves tervezőművész.

A művek felületes szemlélésekor úgy tűnhet, mint ha nem lenne emocionális tartalmuk – nincs bennük esetlegesség, szabad gesztus, pusztán szabályosság, geometria, vitathatatlanság. Az egzakt tisztaság a tár-

gyak „jellemének” egyik meghatározója. Mi a szép bennük? Az arányok, a mértékek a tárgyon belül, a szabályosságok, az anyagok és elemek egymáshoz való viszonya, a különleges szerkezet, vagy az ember arányaihoz való viszony? Igen, mindezen tulajdonságoknak a vitathatatlansága a szép. Meg kell jegyeznünk, hogy vannak hasonló felfogásban, hasonló filozófiával alkotó művészek, szobrászok, festők. Auto-nóm művészeknek tekinthetők annak ellenére, hogy matematikailag meghatározható formaviláguk van.

Schuszter István: Kőcsatos karkötő (nyitva) /
István Schuszter: Bracelet with stone buckle (opened)
[2015] krómacél, ónix, gépgyártás-technológia /
chrome steel, onyx, mechanical engineering technology

Fotó: Schuszter István

Fotó: Schuszter István

Schuszter István: Kőcsatos karkötő (csukva) /
István Schuszter: Bracelet with stone buckle (closed)
[2015] krómacél, ónix, gépgyártás-technológia /
chrome steel, onyx, mechanical engineering technology

**Schusztter István: Hernyócsavaros, sodronyos gyűrű /
István Schusztter: Ring with grub-screw and wire**
[2013] *krómacél, gépgyártás-technológia /
chrome steel, mechanical engineering technology*

Schusztter művészete azonban alkalmazott művészet, mert a tárgyait viseljük, használjuk: ezért műfajilag nehezebben meghatározható, de kötöttebb is.

A mester nemcsak tervezi, hanem maga is készíti a munkáit. Szereti a kézi megmunkálást, érezni tárgyaiban az általa választott szívós anyagok ellenállásának, majd megszelídítésének folyamatát. Schusztter műveit a pontos terveknek, a geometriai tisztaságnak köszönhetően gyárilag is elő lehetne állítani, de az igazán nagy értékük az, hogy saját műhelyében, saját gépeivel ő maga készíti.

Kedvenc alapanyaga a rozsdamentes acél, a krómacél. Az anyag nehéz megmunkálhatósága miatt még a legegyszerűbb darbjainak elkészítése is olyan figyelmet és fegyelmet kíván, hogy nehezen hihető, örömet okozna neki, ha többet kellene gyártania ugyanabból. Inkább belevág egy újabb mű létrehozásába.

Az anyag ereje, rugalmassága, diszkrét fénye, eleganciája, időtállósága *olyan szerkezeti megoldásokra inspirálja*, melyek kiemelik ezeket a jellemzőket, de egyúttal magát az alkotót fémjelzik. Ez a munka voltaképpen meditáció, átszellemült lelkiállapot és cselekvés egyszerre. Gondos, tévedhetetlen tervezés,

Schusztter István: Karkötő / István Schusztter: Bracelet
[1980] *krómacél, gépgyártás-technológia /
chrome steel, mechanical engineering technology*

Schusztter István:
Karkötő (részlet) /
István Schusztter:
Bracelet (detail)

Fotó: Petyi Árpád

ráfördített idő, finomság, türelem. Az eredmény: vonzó, eszes és kellemes, materiálisan egyszerű forma, mely vágyat kelt, hogy ezt a fémbe zárt „jellemet” birtokoljam, hordjam, megbecsüljem, látókörmbe helyezzem, szemléljem.

A lemezanyagok vágása, ívelése, hajlítása, a finom furatok és menetek készítése, a rúdanyagok forgácsolása, a kövek befoglalása, a patentek század milliméteres pontossága mind egy-egy csoda. A kapsok annyira szellemesek, hogy a bekapcsolás-kikapcsolás, a felvétel-levétel élmény, önmagában is egy meditatív állapotot idéz elő. Becsukom-kinyitom ötvenszer, mert kívánom ezt a kinetikai élményt. Gyűrűi bámulatra méltóak, nem is lehet rögtön eldönteni, nézzem vagy hordjam őket.

Karkötőinek, gyűrűinek szerkezeti-formai lényege a centrum, a középpont, melyet a kéz csuklóján, vagy az ujjon átívelő szerkezeti elem, a pánt tart helyzetben. A középpont nem a szokásos „díszítmény”, hanem egy különleges mechanikai csomópont: esetenként féldrágaköveket foglal bele, és a befoglalás is része az egész mechanikának. A kötés bezárása, bepatintása is gondos, hangsúlyos, nem lekezelt és szellemtelen biztosítási pont. Az ékszerek általános felépítését tekintve ennyi mondható el. A tárgyaknak életet adó finom részletek leírásának nem lenne értelme, mert verbálisan ki sem fejezhető pontosan.

A krómacél, a rozsdamentes acél korunkra jellemző anyag. Minél keményebbek és szívósabbak az anyagok, annál nehezebb a személyi autonómiát fenntartani a műben. A szívós anyagokat többnyire az ipar alkalmazza, úgy a finommechanikában, mint a nagyobb méretek esetében. A szerkezeti megoldásokra rengeteg változat kínálkozik, amiket aztán szabványosítanak. Kreativitás helyett elemekből való válogatás van: unalmas ügy. Éppen ebből az unalomból fakadhat a szokvány elvetése, az új keresése, ami majd újat szül megint. Schusztter ilyen alkotó. Nem tagadja meg az eredményeket, de csendesesen túllép rajtuk, mert kreatív. Nem utánoz, nem kötődik. Újít, s ebben önmagát adja, sőt példát ad. Akire fiatal korában felnézett, Gorej János volt: saját korának ötvös sztárja, lehetetlen precíz alkotó, aki azt mondta: az ő tárgyainál csak jobbat érdemes csinálni.

Schusztter István művei szimbolikus kreációi lehetnek a *kortárs design műfajainak*. A mester a technikát emeli művészetté, s a művészetet teszi technikává. Elérte a művészet és tudomány bizonyos szinten való ekvivalenciáját. Létrehozott valamit, amire akarva-akaratlan a szakma és a befogadó közönség mint valami egészen új dolog születésére, egy új szépségeszményre figyelt fel.

Schusztter István: Kőcsatos karkötő / István Schusztter: Bracelet with stone buckle

[2014] krómacél, ónix, gépgyártás-technológia /
chrome steel, onyx, mechanical engineering technology

Fotó: Schusztter István

Fotó: Schusztér István

Schusztér István: Díszkút (makett) / István Schusztér: Ornamental fountain (mock up)

[cca. 1985] *krómacél, vörösréz, nikkelezett, gépgyártás-technológia / chrome steel, copper, nickered, mechanical engineering technology*
[15 x Ø 12 cm]

**Schusztér István: „Galaktika” karkötő (csukva, nyitva) /
István Schusztér: 'Galaxy' bracelet (closed, opened)**

[2013] *krómaccél, gépgyártás-technológia /
chrome steel, mechanical engineering technology*

Schusztér István 1980-ban állított ki először. El-
múlt 35 év, s művészetéről ma is elmondható, hogy
korszakalkotó, csak erről ő nem beszél (nem is ille-
ne), de a szakírók se nagyon.

A kortársak tisztelik, de mivel iskolázott mestersége
és művészete utánozhatatlan, szinte sehová nem so-
rolható, némi szkepszissel állnak vele szemben. Mű-
veiből vásárolt a budapesti Iparművészeti Múzeum.
Kiállított Londonban, ott fedezték fel a japánok, így
mutatta be munkáit a kiotói modern múzeum (The
National Museum of Modern Art) tárlatán, s azokat
meg is vásárolták. Számos tárgyat vásárolt tőle egy
magyar hölgy, aki – mintha nem is lenne véletlen –
matematikus.

Bízunk benne, hogy az életművét érdemeinek elis-
meréseképpen bővebben méltatja majd a szakma.

SIMON KÁROLY
designer

(Schusztér István kiállítása. Újpesti Polgár Centrum –
Újpest Galéria, Budapest, 2015. április 29–május 23.)

Gondolatok a hazai designkutatásról és tervezőképzésről

■ A tudományelméletben a kutatás két nagy területét különítik el, úgymint az alap- és az alkalmazott kutatást. Mindkettő több forrásból eredhet, belső vagy külső iniciálásra egyaránt indulhat. Sikeres, világszínvonalú példák sora említhető mindkettőre a design területéről, ráadásul magyar résztvevőkkel. Az előbbire a MOME (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem) névadójának: Moholy-Nagy Lászlónak és munkatársának, majd munkája folytatójának: Kepes Györgynek a tevékenysége a legismertebb, de nemcsak magyar származású, hanem itthon dolgozó kutatók szintén

említhetők a 20. századból: Nemcsics Antal *szinoid-rendszerét* nemzetközi elismertség övezi. Hazai designtörténeti és -szociológiai kutatásaink sem maradnak el alapvetően a nemzetközi eredményektől, még ha kisebb volumenűek vagy kisebb számúak és kevesebb területre terjednek is ki a külföldi nagy intézményekénél. Mindezt erősítik az elmúlt száz év tervezői informáltságának helyzetét vizsgáló kutatások. Többé-kevésbé mindenkor megvoltak, elérhetőek voltak az országban a szükséges ismeretek a nemzetközi élenjáró eredményekről, még a legsanyarúbb, információhiányos időszakokban is (könyvtáraink állománya példa rá). Meggyökerezésük, elterjedésük, alkalmazásuk viszont igencsak elmaradt mindenkor a mintaadó helyekétől. Amennyiben mégis történt valami változás, az a felszínen található, kisebb szélességben ment végbe – és időben igen megkésve.

Voltaképpen az úgynevezett technológiai transzfer körül voltak mindig a legnagyobb hiányosságaink, elmaradásaink. Pedig ennek talaján indult meg és teljesedett ki a csendes-óceáni gazdasági térség látványos sikersorozata a második világháborút követően, különösképpen a század utolsó negyedében. És a felgyorsult világban – ennek hiányában – mi ez időtől maradunk le éppen mindinkább. Bár a tudástranszfer alkalmazása a legolcsóbb és leggyorsabb fejlesztési eljárás – már Széchenyi által is ajánlott – út a haladásra, ez nem működik nálunk mindmáig. Konkrét példával élve: közel ötven éve járom a világot a felsőoktatás korszerű továbbképzési formáit tanulmányozva Chicagótól Londonig, Rómától Tokióig és Szöulig, és mindig, mindenünnen úti beszámolókkal tértem haza. Az évtizedek során írt nagyszámú összegezésemre ennyi idő alatt kétszer, írd és mondd, kétszer kaptam szóbeli visszajelzést.

A valódi címzettek: az oktatási, kutatási és tervezési-gyártói vezetést, felügyeletet gyakorló illetékesek még véletlenül sem hasznosítottak valamit a sokszor nehezen megszerzett (és a későbbiekben komoly költ-

Nieto Ramón (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem): SOLUCE – Ember-forma-fény interaktív rendszere (diplomamunka). Témavezető: Püspök Balázs. Mestermunkakonzulens: Cosovan Attila, Koós Pál / Ramón Nieto (Moholy-Nagy University of Art and Design /MOME/): SOLUCE—Interactive system of man, form and light (diploma work). Supervisor: Balázs Püspök. Consultants: Attila Cosovan, Pál Koós [2015]

Fotó: Mayer András

← Novák Gergely
(Moholy-Nagy
Művészeti Egyetem):
Arnold – Rendezés és
berendezés (diploma-
munka). Témavezető:
Juhász István. Mester-
munka-konzulens:
Püspök Balázs /
Gergely Novák (Moholy-
Nagy University of Art
and Design /MOME/):
Arnold—Order and
Equipment (diploma
work). Supervisor:
István Juhász.
Consultant: Balázs
Püspök
[2015]

ségekkel újra felfedezett) javaslatokból. Napjainkban egyre többször azt olvashatjuk a napilapokban, hogy a felsőoktatás egészének funkcionális igények szerinti átgondolása és átalakítása halaszthatatlan; ezzel a fontos felismeréssel csak az a baj a hazai tervezőkép-zés vonatkozásában, hogy már több mint húsz éve elhangzott, sőt publikálásra került magyar nyelven, konkrét külföldi – brit, sőt koreai – tapasztalatok alap-ján. Ez nem kritika, nem is sirám kíván lenni részem-ről, csupán a jelenlegi helyzethez vezető, közelmúlta

jellemző konkrét példa – a folyamatos idővesztésre éppúgy, mint a vele együtt járó gazdasági veszteségeinkre. A 20–21. század fordulójára felgyorsult nemzetközi műszaki-gazdasági fejlesztésekben – józan gondolkodással elfogadhatatlan – időhátrányba kerülünk folyamatosan (ezt többek között a hazai szabadalmak számának visszaesése példázza). Ily módon óriási gazdasági károkat szenvedünk el, pontosabban okozunk magunknak. Ezek az elhalasztott lehetőségek sokkal fájóbbak, mint az elkerülhetetlen veszteségek. Berend T. Iván akadémikus pregnáns sorai jutnak eszembe mindenkor a nyolcvanas évek elejéről, de mindmáig aktuálisan. Amikor azt írta híres, 1983. évi karácsonyi cikkében, hogy a helytelen gazdálkodásból eredő veszteségeink nagyobbak (voltak) a második világháború okozta károknál.

A JELENLEGI HELYZETBŐL TOVÁBB

Mit tehetünk, pontosabban mit tehetnénk, ha valóban fejlődni akarnánk? És van-e erre egyáltalán valódi társadalmi igény, s ha nincs, felkelthető-e? Továbbra is egyéni virtussal, netán lélegzetelállító improvizációval – lóhátról nyilazva – akarjuk elkápráztatni a világot? Ez egykor-olykor sikeres lehetett; viszont mára új versenyszámok fejlődtek ki, mai versenytársaink már korszerűbb technikát használnak, és ráadásul csupán egyéni, mégoly briliáns teljesítménnyel, egy-egy nagy tehetség révén sem lehet megnyerni csapatversenyt! Egy szakterület, még kevésbé egy egész ország folyamatosan nem lehet sikeres, versenyképes „magányos elkövető” furfangjával, még a leginkább divatérzékeny területeken sem.

Ma már kevesen vitatják, hogy a termékalkotás, sőt a mindenféle értelemben vett design/*dizájn* – hiszen jól látható, hogy a nemzetközi elmélettörténeti munkákban egészen másként értelmezik, mint a kreatívipar hazai központjában – alapvetően innovációra épül, de hogy a termékértékek melyikére helyezik, helyezzük a hangsúlyt, az alapvető – mondhatni, nemzetgazdasági – kérdés. Hiszen már az ötvenes években Henry Dreyfuss a tárgytervezés öt, majd a nyolcvanas évek végén Herbert Lindinger tíz értékszempontjáról beszélt, s mára még tovább differenciálód(hat)ott-finomod(hat)ott ez az értékrendszer. A fejlett piacokon

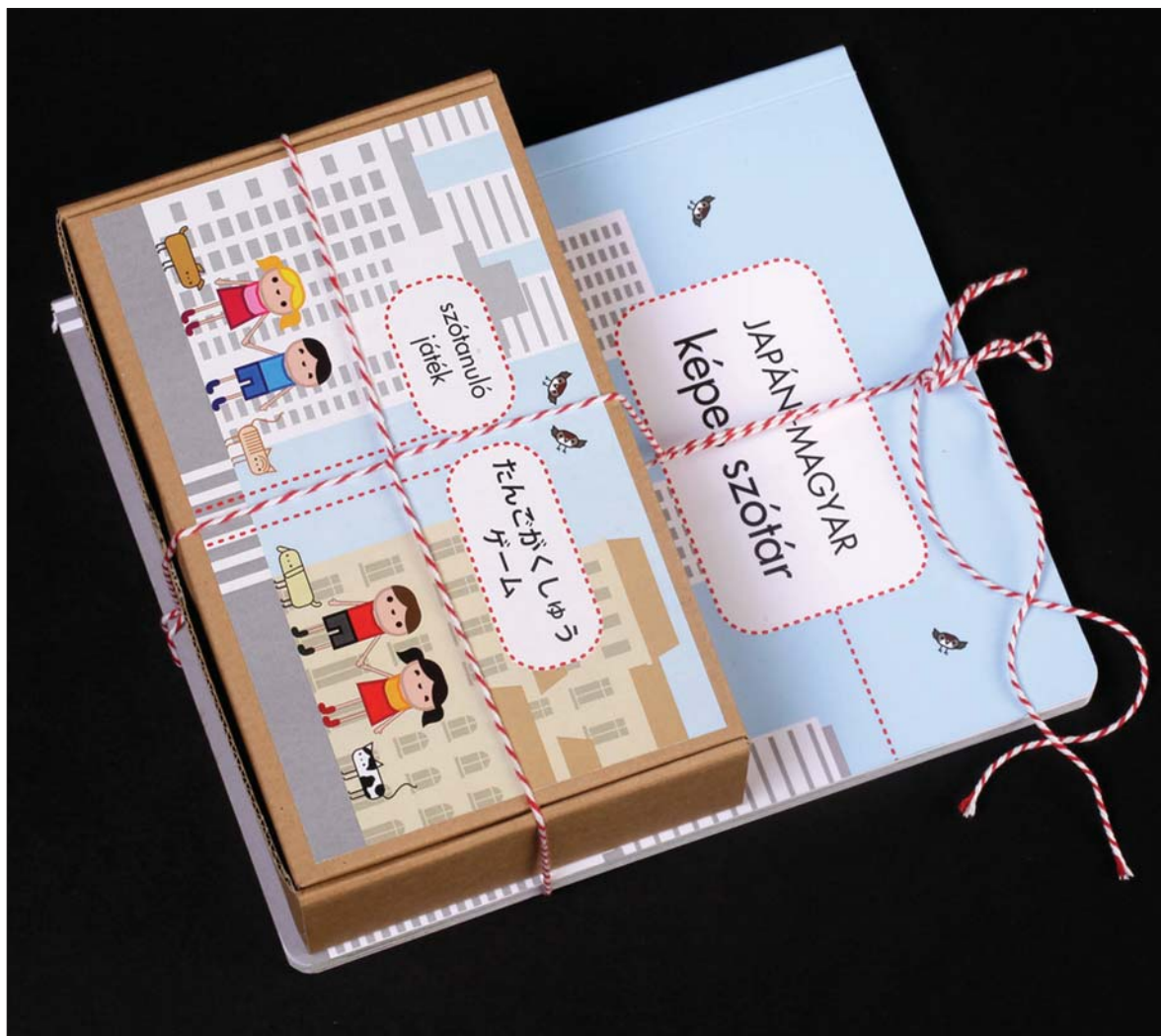

Fotó: Boldog Anita

pedig csak pontosan választott céllal lehet – időt és ráfordítást egyaránt figyelembe véve – sikeresen szerepelni. Senki se vitatja, hogy egy élsportoló nem sportolhat csak úgy általában, egy versenylövő nem lövöldözhet vaktában a verseny alkalmával. Konkrét tapasztalatom erre a már negyedszázaddal ezelőtti prosperáló szöuli divatcikkgyárból, hogy amikor terveikről kérdeztem a tervezőket, a lelkes fiatal szakemberek vaskos köteteket tettek elé az elkövetkező

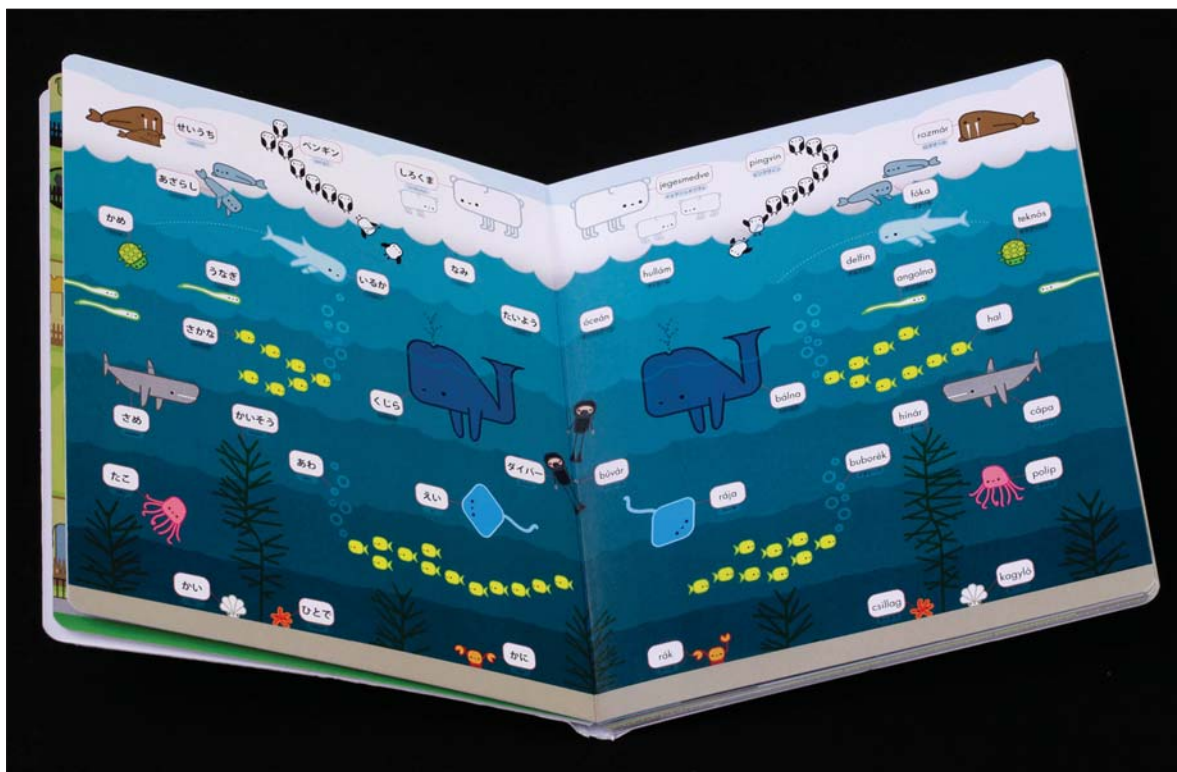
évekbeli feladataikról – öt-tíz-tizenöt évre, földrészekre és kultúrákra lebontott kutatásaikról –, keményen megtervezve (a hazai „szakemberek” többsége szerint e téren ma is megtervezhetetlen) jövőbeni eredményességüket.

Úgy gondolom tehát, kutatni kell, különösképpen a szűkös anyagi erőforrásokkal bíró országokban, mégpedig különböző időhosszban – rövid, közép- és hosszú távon –, megfelelően kiválasztott területeken,

Fotó: Oravecz István

Nagy Diána (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem): Japán–magyar képes szótár és szótanuló játék, **MOME** Doktori Iskola, Multimédia-művészet szakprogram. Témavezető: Molnár Gyula. Lektor: Mándi-Hashimoto Rena / Diána Nagy (Moholy-Nagy University of Art and Design /MOME/): Japanese–Hungarian Picture Dictionary and Word-learning Game, **MOME** Doctoral School, DLA in Multimedia, Supervisor: Gyula Molnár, Lektor: Rena Mándi-Hashimoto [2014]

Fotó: Oravecz István

Nagy Diána (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem): Japán–magyar képes szótár (nyitva), MOME Doktori Iskola, Multimédia-művészet szakprogram. Témavezető: Molnár Gyula. Lektor: Mándi-Hashimoto Rena / Diána Nagy (Moholy-Nagy University of Art and Design /MOME/): Japanese–Hungarian Picture Dictionary (opened), MOME Doctoral School, DLA in Multimedia, Supervisor: Gyula Molnár, Lector: Rena Mándi-Hashimoto [2014]

egyéni, vállalati és országos szinteken is. Minderre mégis csak – időről időre – legfeljebb egy-egy személyes vállalkozás hozható fel hazai példaként. A sok közül ennek fő oka, hogy nem tisztázott: ki kutasson és mit. Legnagyobb problémája pedig, hogy erre nem kíván áldozni senki, mivel valójában ma még nem éri meg senkinek, hiszen nincs valódi értéke itthon. A termelői gyakorlatból – a könyvkiadástól a műanyagiparig – számos példa hozható fel arra, hogy egy elkészült külföldi mű fordítása, a szerzői jogokkal és képekkel együtt olcsóbb egy saját előállítású műnél a kiadó számára (ráadásul biztosabb sikert kínál a kül-

földi név) a hazai piacon. Úgyszintén a nyersanyaggal együtt megszerzett szerszám használata jóval kisebb időbeni és anyagi ráfordítást igényel a gyártótól, mint a hazai tervezésű – persze fejlett piacon nem is jelenhetünk meg velük. De kit érdekel, ha így is megvan, és ráadásul gyorsabban a sokszor nem kis haszna az előállítónak, különösképpen pedig a forgalmazónak? Pedig már a múlt század iparilag fejlett államaiból elég változtatásra intő példát találunk arra, hogy a kutatásra áldozni kell, egyszersmind érdemes is. Ezen alapult ugyanis a különböző politikai, gazdasági és kulturális hagyományokkal és körülményekkel bíró

Nagy-Britannia és Németország egykori, és a jóval kisebb gazdasági potenciálra épülő Japán, Dél-Korea és Hollandia későbbi, gyors és széles körű elismerést keltő designfejlődése.

Magyarország számára a minél nagyobb szellemi értéket képviselő termék-előállítás voltaképpen evidenciaként szerepel az utóbbi évtizedek kormányprogramjaiban. Ez egybevág az évtizedekkel ezelőtti nemzetközi – UNESCO-s – kutatások azon következtetéseivel, amelyeket azóta sem cáfolt meg senki – sőt mindenütt csak ráerősítettek –, miszerint mindennemű műszaki fejlesztésnél, invesztálásnál jóval olcsóbb a jó design által elérhető nyereség. Tegyük hozzá – egykori kollegánk: Karmazsin László szarkazmusával –, hogy ha van (saját) termékfejlesztés. Természetesen itt a design és a nyereség fogalmakat a legszélesebb értelemben érdemes használnunk, a nemzetgazdaság egészében értelmezve. Nota bene: nem olyan régen Magyarországon a barnaszénbányászatot felszámolták, a bányákat bezárták nem kielégítő rentabilitásuk miatt. Napjainkban nem kis ráfordítással és nehézségek mellett újraindult a bányásztképzés, újranyitják az egykor betemetett járatokat a megváltozott körülmények: új munkaerő-gazdálkodás és környezetvédelem, új technológiák okán. Más helyzet – más megoldás ugyanazon témában. De régóta lehetne a japán *rostirongyártás* negyvenéves tapasztalatait, vagy még inkább a munkanélküliséggel sújtott északjapán kis szigeten Akioka Josio (Yoshio Akioka) által vezetett sikeres, munkát és piacot teremtő tervezési eljárást alkalmaznunk, hiszen gazdag ismereteink vannak arról – magyar nyelven is hozzáférhetően –, hogy a design különféle változatainak segítségével milyen eredmények érhetők el különböző területeken. Csupán e tudást mielőbb gyakorlattá kellene váltani, hasznosítanunk kellene e példákat körülményeinknek megfelelően. Ehhez viszont először is „fejben” szükséges rendben lennünk – legalábbis vizsgált területünkön, a felsőoktatásban. Pontosan úgy, ahogyan a jeles sportolóktól – ökölvívóktól éppúgy, mint tornászoktól, vívókról már nem is szólva – mind gyakrabban hallani sikereik elemzésekor: „fejben” voltak rendben, és ezáltal erősebbek ellenfeleiknél. Ilyen módon a mai követő tervezésről, amely ideig-óráig

ugyan sikeres lehet még (természetesen mindig alacsonyabb piaci osztályban, és hogy mennyire, arról tanulságos amerikai felmérések beszélnek szintén régóta), és át kellene térnünk idővel – lehetőleg mielőbb – az innovatív designelméleti felismeréseken nyugvó tervezésre, termékfejlesztésre. Tehát nem arra, amit – ügyes „kézzel” – meg tudunk csinálni, esetleg olcsóbban, mint mások, hanem amit megkutatva-felismerve érdemes megcsinálnunk, amit meg kellene csinálnunk legmagasabb szintű ismereteink szerint – elsőként, de legalábbis sokak előtt. Ha jól belegondolunk, alapjaiban ez sem drámaian új gondolat az ország s a szakterület számára. Hiszen már Klebelsberg Kunó is alapvetően e szerint látott országmentő munkájához több mint háromnegyed századdal ezelőtt.

Konkrétabban fogalmazva a teendőket: mindenekelőtt valóságban kellene látni a világunkat és saját magunkat; pontosabban kijelölni ténylegesen megvalósítható céljainkat és feladatainkat, mégpedig lépésről lépésre, és számba venni hozzájuk valós erőinket – szellemieket és anyagiakat egyaránt. Végző soron áttekinthető-érthető, ily módon követhető és (ami legalább ennyire fontos) ellenőrizhető, számon kérhető – az ország gazdaságpolitikájába illeszkedő, egyben a létező hazai alkotói potenciál érvényesülését elősegítő – *országos designstratégiára lenne szükség* megalapozott haladásunk érdekében. Olyan átfogó tervre, amelybe természetszerűleg beleférnek a váratlan gazdasági-politikai események, az egyéni, helyi kezdeményezések és okszerű kivételek, de amelynek egészében világos, megalapozott okfejtése van, és tisztességes munkával megvalósítható.

Mindezek után talán nem hangzik meglepően, hogy előrehaladásunkhoz nem kell nulláról indulnunk, sőt nem is lenne szabad mindig, mindent előlről kezdenünk. Ez ugyanis nemcsak anyagi és időbeni veszteség, hanem elődeink munkájának semmibevétele, sőt mai erőfeszítéseink jövőbeni elismerése majdani lenullázásának biztos előkészítése is. Ami nem lehet sem az oktatás, sem a kutatás sajátja.

Ilyen módon a tervezőképzés minél kevesebb meg-
rázkódtatással és idővesztéssel, nem utolsósorban
pedig gazdasági beruházással járó területi és minőség-

Sebestyén Marcell
(Moholy-Nagy
Művészeti Egyetem):
Mercedes-Benz
szubdivízió – látvány-
terv (diplomamunka).
Témavezető: Scherer
József. Mestermunka-
konzulens: Lenkei
Balázs, Thomas Sälzle /
Marcell Sebestyén
(Moholy-Nagy
University of Art and
Design /MOME/):
Mercedes-Benz
subdivision—visual
design (diploma work).
Supervisor:
József Scherer.
Consultants: Balázs
Lenkei, Thomas Sälzle
[2015]

gi átalakításához először is pontos állapotfelmérésre (nem csupán különböző ötletelésekre) lenne szükség a jelenlegi helyzetről éppúgy, mint a várható elvárásokról, sőt azok hatásairól és következményeiről. Mégpedig mennyiségi és minőségi vonatkozásban egyaránt. Az ország egésze számára fontos, hogy minél több magasan képzett lakosa legyen, de villanyóra-leolvasáshoz, múzeumi teremőr, üzleti eladó, régiségpiaci kereskedő posztján – kedves, régi iskolatársaim és tanítványaim a példák rá – nem szükséges nagy oktatási költséget igénylő tervezőművészi diploma. Kisebb állami ráfordítással is megadhatók az előbbi szakmákhoz szükséges alapvető ismeretek. Ugyanakkor szembeűnőek a képzési hiányok szintén, különösen funkcionális szempontból: hiányoznak a designpolitika, a stratégiai tervezés, a kutatás és a kritika

szakemberei. A jövőt illetően előttünk felmérhető példák találhatók Hollandiától Finnorszáig, Nagy-Britanniától – újabban már – Észtorszáig, Japánról, Dél-Koreáról nem is szólva, s a hazai ipargazdasági és társadalomszociológiai kutatások is segíthetnek ebben.

A tervezőszakma országos igényeit kielégítő további vizsgálatok alapjául a meglevő egyetemi intézmények minőségi megerősítése lehet a leggyorsabb, legolcsóbb és nem utolsósorban legmegnyugtatóbb megoldás. Szellemi potenciált ugyanis nem lehet teremteni a semmiből – különösen nem rövid idő alatt. Ráadásul a folyamatos utánpótlásra-cserére, ami alapfeltétele az állandó minőségű munkának, az egyetemek adják a legnagyobb garanciát. Az egyetemek esetében viszont a kutatóval szembeni minőség-

igény semmilyen mással nem helyettesíthető, természetesen az alapvető műszaki és anyagi feltételek biztosítása mellett, ha magas szintű, valóságos eredményekre és nem csupán tervteljesítésre törekszünk. Erre a MOME soron lévő nagyberuházása jó alapnak is látszik, de több évre tervezett befejezéséig, illetve az ottani munka beindulásáig nem lenne szabad tovább várunk. Sőt az ottani munka sem lesz ab ovo garancia az eredményességre megfelelő folyamatos ellenőrzés és azok konzekvenciáinak levonása nélkül. Szükséges lenne az országos designstratégiába épülő kutatások beindítása addig is – és azután is –, mégpedig nyilvános pályázatok formájában. Úgy, ahogy az általunk sokat példálózott országokban szokás – mégpedig korosztályos, politikai vagy egyéb sajátos hazai megkötések nélkül. Ezekbe a kutatásokba – értelemszerűen választott részfeladatok megoldására – bevonhatók lennének a különböző szintű képzésben részt vevő hallgatók is, ahogyan ez működött a hatvanas-hetvenes évek tanszéki-intézeti kutatásainak idején a műszaki és a művészeti egyetemeken, mindaddig, amíg leépítésre nem került anyagi elismerésük. Mindezek a helyek ma is alkalmasak lennének nemcsak kutatásokra, és a kutatások nyilvános eredményeinek közvetlenül az oktatásba vitelére, hanem ami még fontosabb: a kutatásokból való továbblépésre a fejlesztés irányába. Az a MOME inkubátorháza esetében szintén joggal elvárható, az Oszakában már másfél évtizede jól működő inkubátorházhoz hasonlóan, hogy eredményesen bekapcsolódik majd a termék- és szolgáltatásfejlesztésekbe, különösképpen a doktori iskolák tanulmányi-kutatási programjainak megfelelő – az országos stratégiába is illeszkedő – megválasztásával. Úgy gondolom, hogy az állami ösztöndíjak megadásakor a majdani országos designstratégia elvárásait előnyben kellene részesíteni.

Normálisan működő gazdaságban a sikerre orientált kis- és középvállalatoknál (hiszen – különösen a nemzetközi – nagyvállalatok külön kategóriát képeznek a gazdaságirányítás számára világszerte) joggal feltételezhető a nemzetközi fejlődés példái nyomán, hogy versenyképességük javításához szükség lesz a hazai, regionális és globális piac ismeretére, különösképpen a termékminőség helyi sajátosságait figye-

lembe vevő innovatív tervezői munkára, illetve az azt megalapozó kutatásokra. Ugyanakkor nagy szükség lenne a vásárló-használó közönség, nemkülönben pedig a forgalmazó-kereskedő szakemberek átgondolt informálására, folyamatos továbbképzésére úgyszintén. E különféle feladatok megoldásában az iparkamarák, a múzeumok – jelesül az Iparművészeti Múzeum és egyéb gyűjtőhelyek –, valamint kiállítóhelyek – mindenekelőtt a Design Terminál – sokat segíthetnek a kortárs külföldi és hazai eredmények bemutatásával és feldolgozásával. Sőt az utóbbiak együttműködhetnek a kutató-oktató intézményekkel, közös kutatásokban épp úgy, ahogyan azok új fejlesztéseinek elterjesztésében, sikerre vitelében is. Erre ismert német és brit kortárs példákat említhetünk jószerivel, de nálunk sem teljesen új idea. Radisics Jenő ebben a szellemben dolgozott már 120 éve az Iparművészeti Múzeum élén.

A kutatás és oktatás, végső soron pedig rajtuk keresztül mindennapi életünk: a termelés és a fogyasztás-használat egészének javításával kapcsolatos eddigi javaslatok nem ölelik fel a teendők teljes körét természetesen. Mindenesetre ezekből is látható, hogy – véleményem szerint – ma a designkutatás és -oktatás területén elsődlegesen nem anyagi és műszaki tényezőktől függ a továbblépésünk – anélkül, hogy lebecsülnénk szerepüket. Nem a felsőoktatás égető hiányainak sürgős javítását, illetve pótlását kívánom megkérdőjelezni vagy elodáztatni, hanem a nyomorúságon belüli további tékozlást. Arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy kárba vesző minden további nagyberuházás a minőségkörnyezet egészének átgondolása, megfelelő értékrend és a belőle következő világos stratégia kialakítása nélkül. Mielőbbi, ésszerű és megnyugtató megválaszolása a szakszerűség, az összefüggések láncolatának figyelembevétele és nem utolsósorban a társadalom egésze iránti felelősségérzet alapján. Itt és most – Magyarországon.

ERNYEY GYULA
designtörténész

A Budapesti Kommunikációs Főiskola által 2014 őszén az
Iparművészeti Múzeumban megrendezett konferencia előadásának
szerkesztett változata.

Angyal rozmaringgal

Bán Mariann (1946–2014) keramikusművész emlékére

■ Ajtófélfánkon sok éve már selyemzsinóron kicsi síp-angyal függ, Bán Mariann angyalseregéből való. Nagy erővel bizonygatja, nem kell, hogy kék szeme, csigás, szőke fürtjei legyenek, van ellenben fejre simuló, szoros kis barna sapkája, összevont, ádáz-mókás fekete szemöldöke, vaskos szárnyacskái, inkább dongófélékre, mint lepke-angyalokra jellemzőek. Egészében véve határozott egyéniség – erősen önarckép-jelleggel –, mellén régi porcelánok matricázott rózsái, rozmaringágacskákkal.

„Itt egy rozmarinszál, az emlékezetre; kérlek, édes rózsám, hogy jussak eszedbe” – mondja Shakespeare *Hamlet*-jének Opheliája, Arany János fordításában. Az ókori

Görögországban Mnemoszüné, az emlékezés istennője ajándékának tartották a rozmaringot, amely későbbi századokban az emlékezés és a hűség jelképe lett. Ott volt az emberi élet sorsfordulóin: „*Ha leszek, leszek, menyasszony leszek, / Vőlegény mellett rozmaring leszek*” – szól a magyar népdal, s évszázadokon át tettek rozmaringágot a halott mellé a koporsóba. A népművészetben „rozmaringos”-nak nevezik a halszálkás motívumot, amely végighajladozik Bán Mariann életművén. Koszorúba fonódik, szétágazik emberfejű dobozain, lovacska-sípjainak mellén, röpköd bolondos angyalainak szárnyain.

Bán Mariann különleges helyet foglal el a magyar

→
Bán Mariann:
Madaras macskasíp /
Mariann Bán: Cat
Whistle with Bird
1990-es évek,
formákba préselt és
mintázott, festett,
mázás kerámia,
aranyozott, hosszúság:
10 cm / 1990s,
moulded, patterned,
painted, glazed
pottery, gilded,
length: 10 cm

Fotó: Máté Gábor

kerámiatörténetben, különleges volt, és egyéniség. Mind a hatan azok voltak, akik 1975-ben megalapították a nevezetes Manual művészcsoporthot: Péter Vladimír ötvösművész, Bán Mariann keramikus, Szilágyi Júlia textilművész, Péreli Zsuzsa gobelinművész,

Szilasi Anna textilművész, Horváth Márton üvegművész. Jókora követ dobta a hazai művészeti közélet vizébe, szembementek ugyanis nemcsak a hivatalos művészettel, de az avantgárral is. Katalógusaikon hatujjú kéz volt az emblémájuk, ami nemcsak a „tag-

Bán Mariann:
Két macskasíp porázon
/ Mariann Bán: Two Cat
Whistles, Leashed
 1990-es évek,
 formákba préselt és
 mintázott, festett,
 mázas kerámia,
 aranyozott; fonal,
 magasság: 12 cm /
 1990s, moulded,
 patterned, painted,
 glazed pottery, gilded;
 thread, height: 12 cm

Fotó: Máté Gábor

Bán Mariann:
Függő angyal /
Mariann Bán:
Pendent Angel

*1980-as évek,
formákba préselt és
mintázott, festett,
mázás kerámia,
magasság: 10 cm /
1980s, moulded,
patterned, painted,
glazed pottery,
height: 10 cm*

Fotó: Máté Gábor

létszámot” juttathatta az ember eszébe, de azt is, hogy a hat ujjal születettek a régi magyar hiedelemvilág táltosoknak mondta: csodás képességekkel megáldott embereknek. Azok is voltak mindnyájan, s igen kevésbé divatos dolgokra esküdtek föl, mindenekfölött az alázatos, becsületes kézművesmunkára. Gyönyörködtek a régi tárgyakban: idő barnította fotográfiákban, százéves szöttesekben, csont- és féंबरakások, csillagos nyelvű bicskákban, türelemművegekben, pohos miskakancsóknak, a szecesszió rózsabogárszárnyhoz hasonlóan irizáló üvegeiben. És rácsodálkoztak a

megvetett, giccsnek titulált vásári apróságokra, falvédőkre, „égőszíves” kegytárgyakra, búcsújáróhelyeken árult, sorozatgyártott Máriácskákra. Mindezekből szerethető, szépséges tárgyakat teremtettek, átszőve valamiféle bukfencező humorral, mindent idézőjelbe tevő, de a minőséget halálisan komolyan vevő iróniával. A Manualból nőtt ki Bán Mariann másokkal összetéveszthetetlen, egyedi alkotóvá.

Besztof Bán című portréfilmjében (Magyar Televízió, 2003) ezt mondta: „A múlt századi giccsokban, szenteltvíztartókban, szentszobrocskákban talán a legfontosabb

nekem, hogy mennyire melléktermékek, én mindig a mellékes tárgyakhoz vonzódtam, a mellékes világokhoz, a provinciához, a provincia provinciájához, így hát vállalom, hogy én is ilyen mellékvágány vagyok. [...] A furcsa, le-tűnt kultúrákat szeretem. [...] Lehet, hogy én egy sosem-volt kultúra maradványa lennék?”

Bán Mariann cserépszínházának egyik főszereplője a *síp*: az agyag hangja, a jelző, a csalogató, a hívogató, az ősi agyagműves-kultúrák óta máig élő. Színes, másas, bolondos, százféle sípot készített: cserépmadár vagy ember megülte madár formáját, síplovacsákat lovassal és anélkül, bajuszos emberfej vagy baba, mézeskalács pólyás baba alakú sípot. Szépen szól mind-egyik. *Babák, bábuk* megszámlálhatatlan sokasága került ki a keze alól: lábukkal harangozó csengettyű-babák, pufók testükön matricarózsák, gyöngyhajú és tollas fülű babák, álló, függeszthető és néha fújható csodalények. Két egyforma nem volt Bán Mariann bábszínpadán. Aminthogy *angyalai* között sem: az ő angyalai jól táplált, pufók jószágok, és néha óriás szemük van, mint a több ezer éves babiloni agyagfigurák-

nak, pöttyösek és csíkosak és virágosak, örülhetünk, ha ilyenek vigyáznak ránk. És itt vannak utánozhatatlan *macskái*. Egyik, átlós macskával kombinált önarckép-bábujára ezt írta (szerette az agyagba nyomott feliratokat): „Én nem vagyok barát és nem vagyok szolgál. Én a magányosan sétáló macska vagyok. (Kipling)”. Macskák hihetetlenül gazdag variációi kerültek ki műhelyéből: fekszik, kúszik, mászik, elnyúlik; sípmacska, dobozmacska, három macskafejű síphurkából összetekert kanyarmacska, gömbmacska, aranypöttös kékmacska, emberarcú önarckép-macska. *Titokdobo*zainak emberfejük és bárányaljuk van, kezük és lábuk nő, az „arany macska a fedélen”-dobozt ha kinyitom, mi van benne? Macska, természetesen. És van egy kockacukortartó doboza, egyetlen kockacukornak. Pontosan akkora is. A dobozformából lettek a kis *cserépszarkofágok*, amelyek előkelő ősökkel büszkélkedhetnek: az etruszk agyagszarkofágokkal, fedelükön fekvő, a túlvilági lakomán kedélyesen koccintó emberpárral. Bán Mariann kis, tenyérbe férő, aranycsíkos, virágos, kockás szarkofágjai jókedvű darabok,

Bán Mariann:
Fehér-arcú doboz /
Mariann Bán:
White-faced Box

1990-es, 2000-es
évek, formákba préselt
és mintázott, festett,
mázás kerámia,
aranyozott, magasság:
12 cm / 1990s, 2000s,
moulded, patterned,
painted, glazed
pottery, gilded,
height: 12 cm

Fotó: Máté Gábor

Bán Mariann:
Kétfiókos macska /
Mariann Bán:
Cat with Two Drawers
2000-es évek,
formákba préselt és
mintázott, festett,
mázás kerámia,
aranyozott, hosszúság:
15 cm / 2000s,
moulded, patterned,
painted, glazed
pottery, gilded,
length: 15 cm

Fotó: Máté Gábor

**Bán Mariann: Kékmacskás szarkofág /
Mariann Bán: Sarcophagus with Blue Cat**

2000-es évek, formákba préselt és mintázott, festett,
mázás kerámia, aranyozott, hosszúság: 15 cm /
2000s, moulded, patterned, painted, glazed pottery,
gilded, length: 15 cm

még ha elkomolyodhatunk is a láttukra egy pillanatra, hiszen mégiscsak azok, amik. Nagy élvezettel készített *lábás* tálakat, végigfut rajtuk az edény- és bútorművesség múltja: csavart oszlopok, virágfüzerek, gyümölcskosarak, és néha a tálakban embermacskák úsznak. Remekműű *madáretető*ket is csinált: függeszthető palotácskákat. Néha a palotácskának szárnya nő, keze kinyúlik a levegőbe, angyalarca lesz, s a madárbejáró és -kijáró alatt békésen sóvárgó, arany küszöbmacska sütkérezik.

Műhelybeszélgetés, 2007–2008-ban (*Az agyag hangja*. Corvina, 2009):

„– A madáretetőket is azt mondják: nem szereted az üres felületeket.

– Nem. Nem. Nem! Félek tőlük, horror vacui – ürességiszonyom van tőlük.”

Bán Mariann helyét nem könnyű kijelölni a magyar kerámiaművészetben, ugyanis semmilyen sorba nem illeszthető be. A tenyérbe férő, kicsi tárgyak iránti leküzdhetetlen vonzalma predesztinálja a „kis tárgyak mestere” kitüntető címre. Röviden: „kismes-

ter”, ami magas rang a művészettörténetben, elég csak a 17–18. századi flamand, holland kismesterekre gondolni. Cserépországának útjelző tábláján ez állhatna: „A játékos szürrealizmus felé”. Közvetlen szomszédai Szilágyi Júlia „zárdamunkái”, itt trappol Péter Vladi-

Fotó: Máté Gábor

**Bán Mariann
kisplasztikái,
műhelyében
2008-ban /
Mariann Bán's
small sculptures in her
studio in 2008**

*1990-es, 2000-es
évek, formákba préselt
és mintázott, festett,
mázás kerámia,
aranyozott / 1990s,
2000s moulded,
patterned, painted,
glazed pottery, gilded*

←
**Bán Mariann:
Arcos szarkofág /
Mariann Bán:
Sarcophagus with Face**
*2000-es évek,
formákba préselt és
mintázott, festett,
mázás kerámia,
aranyozott, hosszúság:
20 cm / 2000s,
moulded, patterned,
painted, glazed
pottery, gilded,
length: 20 cm*

Fotó: Máté Gábor

Bán Mariann: Angyalpersely / Mariann Bán: Angel Poor-box

2000-es évek, formákba préselt és mintázott, festett, mázas kerámia, aranyozott / 2000s, moulded, patterned, painted, glazed pottery, gilded [15 x Ø 20 cm]

mir ezüstszegecses, koralldíszes elefántcsont lovacs-kája. Távolabb dögög Schéner Mihály *Babaszerető kocsija*, masíroznak Gulácsy Lajos retknadrágos alabárdosai Nakonxipánból, feltűnnek Anna Margit rózsás mellű, szomorú bábu, s talán messziről, alig hallhatóan megdöndül a fehér bohócarcú Gelsomina dobja az országúton.

Bán Mariann útja messzire kanyarodott. Vallauris-ba, a keramikusok francia „fővárosába” költözött, itt rendezte utolsó kiállítását 2014 májusában egy kanadai és egy japán művésszel közösen. Kiállított tárgyai szürke kavicsok voltak, feliratokkal: „Szegény András”, „Szegény Robika”, „Szegény Aranka”. Elpusztított ártatlanokra emlékezett. A kavicsok üres, szürke testén nincsenek aranypöttyök, nem nyílnak matri-carózsák, nem hajladoznak rozmaringágak. Már nem félt az ürességtől. 2014 őszén kilépett az életből.

Bán Mariann: Macskafogó, lábas tál / Mariann Bán: Cat-trap, footed bowl

2000-es évek, formákba préselt és mintázott, festett, mázas kerámia, aranyozott / 2000s, moulded, patterned, painted, glazed pottery, gilded [Ø 20 cm]

„Végül mind elmegyünk, a napsütés is elmarad
és lépedeliünk a csillagok mögött a menny a bronzsain.”
(Weöres Sándor: *Bolero*)

Békesség veled, Mariann.

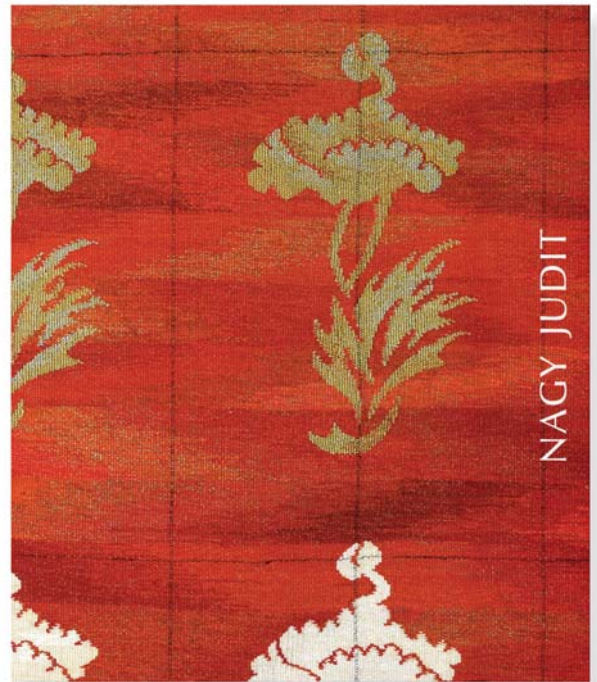
KERNÁCS GABRIELLA
művészettörténész

Nagy Judit

■ Fel kell borítanom a megszokott rendet. Először ne a könyv alanyáról, s ne a könyv (egyik) szerzőjéről essék szó, hanem magáról a könyvről mint korpuszról. Tudatosan könyvnek nevezem. Mert az. Amikor egy alkotóművészről megjelenik egy portrékötet, akkor a legtöbb esetben katalógust emlegetünk, ritkábban könyvet, s van egy áthidaló kategóriánk, az album, illetve általánosabb kifejezések, mint a kiadvány vagy a kötet... Pontosan talán nem is tudjuk, hogy mi az egzakt elhatárolása a könyvnek és a katalógusnak, de persze mégiscsak ismerjük ezek paramétereit. Helyhiány miatt tartalmi részletekben nem merülünk el, de – némi iróniával – maradunk egy formális (ámde sokszor alkalmazott) formulánál: a könyvnek kemény borítója van, a katalógusnak nem, annak puha a borítója. Nos – pechemre (?) – a Nagy Judit textilművészről megjelent kiadványnak puha a fedele, mégis könyv. Sőt: könyv a javából! Miért? Maradva még mindig a formánál: mert az Árgyélus Grafikai Stúdió, s azon belül Vertel Beatrix rendkívül igényes tervezői munkát végzett. Jó, négyzetes formátumot talált, szép tört árnyalatú, matt papírra dolgozott, kitűnő fotóanyagból válogathatott (igaz, a fotográfusok is válogatottak, mind a tizenketten). Szép betűtípusokat talált (melyek két színben nyomva jelennek meg), lazára, ugyanakkor elegánsra tervezte a kötetet, igényes és eredeti a tördelés, de ugyanakkor nem ötletelő, s az egészet fantasztikusan elegáns karton borítókompozíciókba „csomagolja”, melyeket teljesen kitöltenek műtárgy- és műteremfotók, s természetesen az alkotóművész talán legjelentősebb műegyüttesének egyik darabjából választotta a tervező a külső borító motívumát (*Predestinatio*).

S ha már élvezet kézbe venni egy könyvet mint önálló műtárgyat (mert ez az), akkor izgalommal lapozunk bele, örömmel forgatjuk, majd olvashatjuk módszeresen. Tehát Nagy Judit Munkácsy Mihály-díjas textilművész portrékönyvéről van szó, mely hivatott áttekinteni az alkotó teljes kárpitművészi tevékenységének immár három és fél évtizedes ívét. Sikerült.

Mintegy hatvan munkájáról látunk sikeres műtárgyfotókat, melyek sorát jótékonyan teszi változatossá több kinagyítás, kiállítási enteriőr vagy épületbelső. Úgy látom, hogy a szövegeket négyen jegyzik: Dvorszky Hedvig, Frank János, Szerb Antal és maga az alkotó: Nagy Judit. Az egész kárpitművészet területét igen jól ismerő Dvorszky Hedvig művészettörténész interjúja képezi a könyv fő, írott anyagát. Ez is igényes munka. A kérdező a szakmára és a szakmaiságra koncentrál (helyesen), s az a kellemes meglepetés, hogy a nyilatkozó művész emel be itt-ott erősen személyes vonatkozásokat (például szüleihez való viszonyáról), de ez teljesen koherens az élete során amúgy csak a gobelinszövással végtelenül azonosuló alkotó szavaival. Nagy Judit érzelemmel telten, de tárgyyszerűen beszél munkássága folyamatáról, beavatja az olvasót nemcsak szakmai titkaiba, de azokba a körül-

ményekbe is, melyek alakították, változtatták művészi érdeklődését, tematikáit (mert művészi szemlélete szinte állandóan, egyenletesen stabil és következetes). Különösen lebilincselő, ahogy az életmű (e sorok írója szerint) csúcának tekinthető *Predestinatio*-sorozat gondolati, filozófiai indíttatásáról beszél. Helyes, hogy Dvorszky Hedvig egy külön kis írást is szentel e sorozatnak. Ám a könyv szövegbeli szerzőtársának kell tekintenünk a testi mivoltában immár hosszú évekkel ezelőtt közülünk eltávozott (ezt – apró hiányosság – jelezhetné a könyv) Frank János művészettörténész műelemzéseivel, műleírásaival. Frank János könnyed, ám sosem mellébeszélő, ugyanakkor tartalmilag mély leírásai szinte vezetik az olvasó szemét is. Találó a *Petőfi-émlékkárpit* kapcsán Szerb Antal sorait olvasni, s szinte katartikus hatásúak a „katonaéletet” élő gobelinszővő művész saját gondolatai. Például így nyilatkozott: „*En »katonaéletet« élek, a napjaim legnagyobb részét a szövőszék mellett, egyedül töltöm.*” Aztán, az interjút követően, ahogy rövid, szinte fragmentumszerű szövegeivel végigvezeti a műveinek műtárgyfotóit szemlélő olvasót-nézőt kárpitjai gondolati, filozófiai, morális, színelméleti ok-okozati láncolatán, azt kivételesnek kell tartanunk.

Nagy Judit életrajzát röviden foglalja össze a kötet, de nagy információs értéke van az egyéni és a csoportos

kiállításokon történő részvétel teljes közlésének, s tán még fontosabb, hogy a kiadvány a *Gobelinek*, majd *Egyéb technikák* és *Rajzok-tervek* és végül *Installációk-performanszok* szerény címszavai alatt/mellett egy életmű-katalógust is közléstesz, abszolút pontos adattal (amiért külön tisztelet). Mindezt éppúgy két nyelven (magyarul és angolul) olvashatjuk, mint a könyv teljes prózai anyagát. Gondos a könyv nyomdai előkészítése (ugyancsak Árgyélus Grafikai Stúdió), maga a nyomdai munka (Pharma Press Nyomdaipari Kft.), s így természetesen dicséret illeti a Press XPress Kiadót, s annak vezetőjét, Dávid Katalint.

Végül hadd álljon itt egy olyan kis szöveg, amely nincs a könyvben, de ott lehetne, s amelyet Frank János írt le 1998-ban az *Élet és Irodalomban* – Nagy Juditnak a Magyar Természettudományi Múzeumban rendezett kiállítása kapcsán (amelyet ő is nyitott) –, aki ez évben lenne 90 éves, s így a tőle való idézés, egyben legyen a rá való emlékezés felvillantása is. Így írt: „*Nagy Judit sosem volt avantgárd, annál inkább a modern magyar gobelin-művészet élgárdájának prominense.*” Nos, ez a könyv ezt teszi végképp bizonyossá.

FELEDY BALÁZS
művészeti író

(Press XPress Kiadó, Budapest, 2014, 128 p.)

Gellér Katalin: Sassy Attila – Ópium-álmok

■ A Kieselbach Galéria gondozásában és kiadásában 2014-ben jelent meg Gellér Katalin könyve Sassy Attiláról. A könyv nagy érdeklődéssel kísért bemutatója 2015. március 6-án volt a budapesti Kieselbach Galériában.

A kötet címe – *Ópium-álmok* – nem teljesen fedi a könyv tartalmát, melynek lényege éppen az, hogy Sassy Attila teljes életművéről számot adjon, s így e monográfia nem reked meg Sassy jól ismert szecessziós korszakánál. Az egész munkásságát megismerjük a kötetből, s mégis, már a cím sejteti a végkicsengést: Sassy életművének jól ismert szecessziós korszaka volt igazából a művész csúcsteljesítménye – talán nem

véletlen, hogy ez íródott be a magyar művészettörténetbe.

A magyar festők, grafikusok életműve, tevékenységük teljes köre, életpályája sok esetben feltáratlan, esetenként csak egy-egy korszak, vagy jól ismert alkotás vált közismertté a publikációk kapcsán. E tekintetben van mit pótolnia a magyar művészettörténet-írásnak, amely most régi adósságot törleszt azzal, hogy Sassy Attila egész élete, oeuvre-je feltárul a kötetben.

Gellér Katalin – a szecessziós művészet egyik legkitűnőbb hazai ismerője – szaktudóshoz méltóan tárja fel az életművet, és elhelyezi saját korának irányai, irányzatai között. Értőn osztja fel, tagolja az életutat

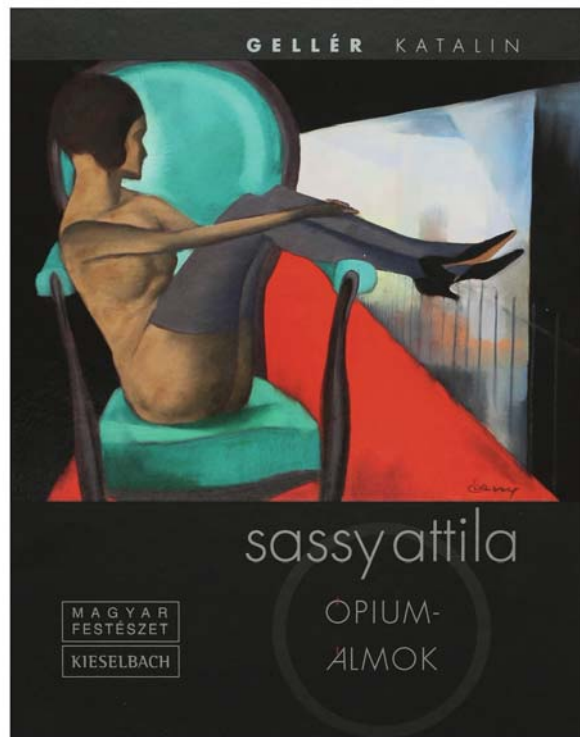
Sassy Attila (Aiglon):
Ex libris Adalberti Lékó
/ Attila Sassy (Aiglon):
Ex libris Adalberti Lékó
[1909] *papír, klisé*
(*magántulajdon*) /
paper, cliché
(*private collection*)
[10x7,5 cm]

főbb szakaszokra. Megismerhetjük a felkészülés éveit, a korai időszakot, az első elismerést 1906-ban Kaffka Margit könyvének illusztrációi révén, majd a pálya zenitjére érkező művész grafikusai sikereit, a szecessziós *Ópium-álmok* sorozatot (1909) és a hatása alatt, vele párhuzamosan készített ex libriseket, könyvillusztrációkat. Ezután új korszak kezdődik Sassy életében: ez részben a francia posztimpresszionizmus

Repró: Spitzer Fruzsina

hatásában, valamint egyiptomániában, stílustani kísérletekben nyilvánult meg, illetőleg az avantgárd törekvéseket is befogadó Művészház vonzásában. Ehhez az időszakhoz köthetők Sassy kiállítási sikerei, de alkotásai korántsem mutatnak egységes színvonalat. A festészet válik számára fontosabbá, s a síkszerű és plasztikus ábrázolások között egyensúlyoz. Szinte ugyanazok a témák foglalkoztatják: bibliai kompozíciók, halál- és vanitasképek kerülnek ki a keze alól.

Gellér Katalin külön fejezetet szentelt az art deco alkotásoknak, melyeket tematikai csoportosítások szerint elemez (nagyvárosi szórakozások, bohémélet, aktképek, önarcképek és portrék, tájképek és a nar-kózis útja, csoportképek). Ez a fejezet revelációval ér fel a nagyközönség, de még a szakma számára is: ismeretlen oldalát mutatva meg Sassy művészetének.

A befejező két fejezet az utolsó kiállításoktól kezdődően a mellőzöttségben eltöltött éveken át a művész haláláig vezet, majd az összegzés következik.

Repró: Spitzer Fruzsina

Sassy Attila (Aiglon): Belső címlap az Aiglon: Ópium-álmok. Songses d'opium című kötethez (Táltos, Budapest, 1918, második kiadás) / Attila Sassy (Aiglon): Title page of the volume Aiglon: Ópium-álmok. Songses d'opium / Opium Dreams/ (Táltos, Budapest, 1918, 2nd edition)

*cinkográfia, 16,9x11,8 cm, kötetméret: 31,5x23,7 cm /
zincography, 16,9x11,8 cm, volume size: 31,5x23,7 cm*

A monográfia alkalmat ad egy életmű átértékeléséhez, ám az összegzés elsősorban az *Ópium-álmok* jelentőségét hangsúlyozza. Az egyébként változó kvali-

tású oeuvre-ből a monográfiának köszönhetően talán egy-két művet mégis beemel majd a magyar művészettörténet-írás a hazai kánonba. De még ha ez nem

**Sassy Attila (Aiglon): Egy lap az Ópium-álmok című kötetből /
Attila Sassy (Aiglon): Page from the volume Opium Dreams
[1909] tusrajz / India ink drawing [18,9x14,4 cm]**

Repró: Spitzer Fruzsina

is történik meg, nagyon fontos, hogy egy életmű feltárult előttünk. Teljesebbé tette volna a kiadványt Sassy ismert, fellelhető alkotásainak felsorolása; így vitathatatlan értékemelkedéssel elsősorban a publikált művek esetében lehet kalkulálni. Dokumentumértékű ugyanakkor, hogy Sassy Attila albumából több oldalt is reprodukáltak, ezáltal közelebb hozva a művész személyiségét, egyéniségét, emberi alakját is, még ha ezeken a lapokon főként a róla szóló újságcikkek, kiállítás kritikák olvashatók is. A szerző és a tervezők etikai hozzáállását jelzi, hogy Sassy tíz erotikus rajza – amely egy tematikus magángyűjteményben szerencsére megvan – csak jelzésszerűen jelenik meg, ugyanis ezeket a művész sohasem a nagyközönségnek szánta, megtiltotta bárminemű publicitásukat, közzétételüket, fotózásukat.

E művészeti monográfia különlegessége, hogy túl lépve a művészettörténeti megközelítésen, olykor irodalmi hivatkozásokat vagy éppen kultúrtörténeti részleteket is olvashatunk benne, így az ópiumélvezettel kapcsolatban korabeli ábrázolásokat, írói feljegyzéseket találunk.

A könyv keménytáblás borítóval jelent meg, nagyalakú, igényes kiadvány. Maga az ezüstsín végigvonul az egész kötetben: éppúgy megjelenik a könyvtábla betűin, mint belül az előzékpapíron, majd az egyes fejezetek előtti nyitóoldalakon.

HORVÁTH HILDA
művészettörténész

(Magyar Festészet sorozat. Kieselbach Galéria [Budapest], 2014, 152 p.)

Az illusztrációkat a könyvből válogattuk.

Hírek

■ **Capa in Color** címmel New York után Budapesten nyílt kiállítás 2015. június 8-án a Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központban. (Budapest VI., Nagymező u. 8.) A spanyol polgárháború és a második világháború világszerte ismert magyar fotóriportere 1947-től haláláig, 1954-ig színes fotókat is készített. Ezekből a restaurált fotókból mutat be több mint százat a tárlat, amely szeptember 20-ig tekinthető meg.

■ **Összecsengés** címmel hét iparművész: Banyai Ildikó, Bartus Brigitta, Bély Ágnes,

Fülöp Ildikó, Vágó Kata, Vágó Zsófi és Vertel Andrea munkái láthatók a Grubits Pajtában. (Hidegség, Toronhegyi út) A tárlat 2015. július 12. és augusztus 11. között látható.

■ **Graffitiseket keresett** a Nyíró Gyula Kórház – Országos Pszichiátriai és Addiktológiai Intézet az épületet körülvevő téglafal kidekorálására, hogy a jelenleginél barátságosabb környezetben gyógyulhassanak a betegek. Az interneten közzétett felhívásra rövid idő alatt több mint 70 street art mű-

vész jelentkezett a téglafal megszépítésére. A kórház a munkáért és a felhasznált anyagokért nem tud fizetni, de a résztvevők így is örömmel vállalták a feladatot.

■ **Három nemzetközi díjat nyert a Zeneakadémia rekonstrukciója.** – A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem főépületének rekonstrukciós projektjét a FIABCI Prix d'Excellence – Nemzetközi Ingatlanfejlesztési Nívódíj pályázatán két kategóriában is a nagydíj ezüst fokozatával ismerték el a szövetség éves kongresszusán, 2015. május 30-án Ku-

ala Lumpurban: az örökségvédelem (Heritage – Restoration/Conservation) és a speciális épületek (Purpose Built) kategóriában. Harmadikként a kulturális örökség megőrzésének kategóriájában Europa Nostra-díjat nyert, melyet 2015. június 11-én adtak át Oslóban. A felújított Zeneakadémiával a *Magyar Iparművészet* 2013/8-as száma kiemelten foglalkozott: *A 21. század Zeneakadémiája*, a *Körösfői-Kriesch Aladár zeneakadémiai freskói* és az *Iparművészeti remekművek a Zeneakadémia épületében* című írásokkal.

■ **Kő Boldizsár** legújabb játszóterét Budapesten, a Széher úti Szent Ferenc-szívkorházban állítják fel. A gyógyítást szolgáló játékok Szent Ferenc életét illusztrálják. (kép)

■ **A Művészetek kertje** tematikus év keretében *Kerttörténetek* címmel képző- és iparművészeti kiállítást rendeznek 2015. június 13. és október 25. között a GIM-Ház kiállítótermében és kertjében. (Gödöllői Iparművészeti Műhely, Körösfői u. 15–17.) A tárlaton húsz alkotó – képző-, festő-, kárpit-, textil-, szobrász-, keramikus- és grafikusművész – munkáit mutatják be.

■ **Életünk a játék** – A Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum a 90 éves óvodapedagógus, Karlócai Mariann játékgyűjteményét mutatja be legújabb időszaki kiállításán. (Budapest III., Korona tér 1.) Egyben megemlékeznek Kiss Áron pedagógusról, a Magyar Játék Társaság nevadójáról is, akinek idén van születésének

170. évfordulója. A tárlaton Karlócai Mariann gyűjteményének legszebb és legkülönlegesebb darabjai szerepelnek. A legkisebbek, a csecsemők játékaiktól jutunk el a felnőttkori játékokig, látható a tárlaton egy-egy szobabelső a lányok, illetve a fiúk játékaival, valamint egy parkrészlet a szabadtéri játékokkal. A kiállítás 2015. július 3-tól november 22-ig tekinthető meg. Karlócai Mariann múlt századi játékokból álló gyűjteményéről a *Magyar Iparművészet* 2014/6-os száma közölt írást.

■ **Halasi csipke a panelház falán.** – NeSpoon lengyel street art művész a kiskunhalasi Csipkeház közelében álló lakóépület tűzfalára hatalmas halasi csipkét festett. A lengyel graffitis világszerte csipkemintával

Fotó: Kő Boldizsár

dekorálja a városokat, számtalan munkája látható az interneten.

■ **A Beyond Rubik's Cube – Túl a Rubik-kockán** című kiállítást, mely a 40 éves Rubik-kockát köszöntötte, a New Jersey állambeli Jersey Cityben, a Liberty Science Center (LSC) kétszer hosszabbította meg, és végül áprilisban zárt be. Május 30-tól Clevelandben, a Nagy-tavak Tudományos Központban (Great Lakes Science Center) szeptember 7-ig látható. Ősszel Kanadába utazik, s november 7-től Edmontonban, a TELUS Tudomány Világa (TELUS World of Science) termeiben lesz a harmadik megállója az utazó kiállításnak. A nagyszabású, interaktív kiállításról a *Magyar Iparművészet* a 2014/6-os számában tudósított.

■ **Tisztelet az orgonaépítőnek – Angster-émlék-mű** címmel köztéri alkotást avattak fel Pécsen a Nyugati Várfalsetányon az Esze Tamás utcában. Bérczi Zsófia tervei alapján

az Élőkép Alkotóműhely művészei készítették el az 5 méter magas, 1,5 méter széles, 46 rozsdamentes sípból álló kompozíciót. Az emlékművet öt pad veszi körül, a karfájukba szerelt vezérlógombok segítségével a szobor belsejében lévő hangszórókból orgonaműveket, vagy az Angster leszármazottakkal, orgonaépítőkkal, orgonakutatókkal és orgonistákkal készült interjúkat hallgathat meg a látogató. Az Angster József és Fia Orgona- és Harmóniumgyár 1867 és 1949 között működött Pécsen, ez idő alatt 1300 orgonát készítettek, többek között a kalocsai, a szegedi, a kassai dóm, a budapesti Szent István-bazilika és a Zeneakadémia orgonáját is.

■ **Kirak(h)atod a kirakatba** címmel hirdetett pályázatot a művészeti iskolák diákjai, hallgatói számára a Budapest Bank Kirakat Kiállítás programja keretében. A Belváros-Lipótvárosban, Budapest V. kerületében nyolc üzet üresen álló kirakatait grafikák, textilképek, festmények, szobrok, térplasztikák díszítették egy hónapig. A beérkezett kétszáz pályamű közül hatvanat valósítottak meg. A szakmai zsűri által odaítélt díjak mellett a közönség is szavazhatott, az ő különdíjuk jutalmazta a legnépszerűbb kirakat ifjú berendezőit. A kirakatszépítés karácsony előtt folytatódik.

■ **Hajnal Gabriella** kárpitművész kiállítása a Keresztény Múzeum Gobelintermében (Esztergom, Mindszenty tér 2.) 2015. június 20. és szeptember 10. között látogatható.

■ **Formák – technikák – újragondolva** címmel Szemereki Teréz keramikaművész munkáiból rendeztek kiállítást a Ferenczy Múzeumhoz tartozó Gorka-émlékházban (Verőce, Szamos u. 22.) 2015. június 6. és július 26. között.

■ **Keresztes Dóra** plakátjait mutatja be Tatabányán, a Vértess Agorája aulájában rendezett kiállítás. (Szent Borbála tér 1.) A 2015. május 1-jén nyílt tárlat szeptember 30-ig látogatható.

■ **Solti Gizella** (1931–2015) kárpitművész retrospektív kiállítása 2015. július 2-án nyílt és augusztus 28-ig tekinthető meg a Palmetta Design és Textilművészeti Galériában. (Budapest XI., Bartók Béla út 30.)

■ **Borsi Flóra** a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem hallgatója játékosan szürrealista, a saját szóhasználatára szerint „szanaszét photoshopolt” munkáival sorra nemzetközi sikereket arat. Az Adobe Photoshop CC tavaly szeptember óta az ő *IRÉEL* sorozatának egyik fotójával nyílik meg, idén pedig a *See Me* – Exposure Award nemzetközi fotópályázatra beküldött 3 millió képből százat választottak ki a párizsi Louvre-ban rendezendő kiállításra, köztük Borsi Flóra *VELAVÉ* sorozatának egyik portréfotóját.

Nyomtatott felületek, amelyektől a terek életre kelnek

■ A belső terek tervezésének jelenlegi irányzatai és a megrendelők elképzelései leginkább a minimalista stílus irányába mutatnak. Az is tendencia, hogy a már végtelenségig leegyszerűsített, puritán formavilág mellett az összképet valami különleges, esetleg meghökkenítő részlettel színesítik. Ezzel az egyediségre való törekvés is teret nyer együtt. A fenti elvárások nyomán kezdődött el a nyomtatott üvegek, vászonképek funkcionális és designelemként való alkalmazása a lakásokban. A technológia alkalmazása és a benne rejlő lehetőségek kiaknázása még nem terjedt el széles körben hazánkban, pedig az USA-ban, Ausztráliában és Nyugat-Európában már évtizedes hagyománya van. Az alapanyag árának viszonylagos stabilitása és a nyomtatási technológia szélesebb körű térhódítása

azonban mostanra mindenki számára elérhető választássá tette ezeket a nyomtatott felületeket. Az üveg a belső terekben nem pusztán faliképként, egyfajta díszítőelemként jelenik meg, hanem technikailag is szerepet kaphat, például mint térelválasztó, tolóajtó, vagy konyhákban hátlapként a megszokott és sokszor unalmas csempe helyett.

Egy olyan nyomtatási technikáról van szó, amelynek segítségével üvegre, vászonra, tapétára nyomtathatunk hő- és UV-hatásoknak is ellenálló, egyedi esztétikus réteget. A szublimációs technika a fényképeszeti nyomtatásból terjedt el. A nyomtatott képek nagyon jó minőségűek és ellenállóak, sokoldalúan felhasználhatók egyéb területeken is, például plasztikkártyákon, pólókon, marketingeszközökön. A termé-

ken megjelenő kép vagy mintázat teljesen egyedi lehet, aminek csak képzeletünk szab határt, amely, mint tudjuk, végtelen. A nyomtatáshoz felhasználható saját fotó, grafika, de a megrendelő választhat a stockfotóoldalak széles kínálatából is. A nyomtatott technológia alkalmazása rendkívül széles körű lehetőségeket nyújt új és felújított terek tervezése során egyaránt. A termék nagyon népszerű a konyhákban csempe helyett, az alsó és felső szekrényelemek között. Megfelelő rögzítőrendszert használva LED-szalagokat építhetünk be az üvegpanel mögé. Az így kialakított világítás egészen különleges hatású felületet eredményez. Amire kevésbé gondolnánk: akár bútorfrontnak, tolóajtónak is használhatjuk a nyomtatott üveget, így nem pusztán üveghatású, hanem valóban üveg lesz, amely utánozhatatlan a látvány szempontjából. A nappaliban kézenfekvő az attraktív képek elhelyezése, nyomtatott üveget azonban akár falburkolatként is alkalmazhatunk. A termék tulajdonságai a fürdőszobai alkalmazást is lehetővé teszik, akár egy zuhanyzókabin

vagy üveg tolóajtó formájában. Különösen kedvelt választás lehet olyan, intenzívebben igénybe vett közösségi terek, közintézmények, szállodák, irodák, üzletberendezések belső tereinek kialakításában, ahol a drágább megoldások (például eredeti festmények) nem vállalhatóak, mégis igényes dekorációs megoldást szeretnénk. Szintén ezeken a helyeken lehet létjogosultsága egy-egy kitűnő minőségben kivitelezett, nyomtatott vászonnépnek. Gondolkodhatunk akár egy egész fal nyomtatott tapétával történő borításán is, amelyet minden esetben egyedi igényeink szerint kivitelezhetünk: a megrendelő saját fotóit, emlékeit, kedvenc grafikáit, egyedi motívumait egyedülálló minőségben láthatja viszont ezeken a kiváló színvonalon kivitelezett nyomtatott anyagokon. A szublimációs nyomtatást a belsőépítészeti és lakberendezési területén hazánkba először az AC Print Zala Kft. hozta el. További referenciák és lehetőségek a cég honlapján: www.acprint.hu találhatók. (x)

Közhasznúsági jelentés

a Nemzeti Művészeti és Kulturális Kapcsolatok Alapítványa 2014. évi tevékenységéről

Az alapítvány a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. Törvény előírásai szerint kérte a bíróságtól a nyilvántartásba vételt a közhasznú szervezetek közé.

Ezt a bíróság 2003. március 19-i hatállyal a Pk. 69670/3563 számú végzésében elfogadta.

I. SZÁMVITELI BESZÁMOLÓ

Az alapítvány tevékenységét a módosított alapító okirat és a mindenkor érvényes számviteli jogszabályok előírásai szerint a kuratórium felügyelete mellett végzi.

<i>1. Vagyonfelhasználás</i>	Ft
Nyitó vagyron	
2014. január 1-jén	43 805 591,-
2014. évi bevételek	33 435 363,-
2014. évi kiadások	38 679 777,-
2014. évi készpénz (bank-pénztár) január 1-jén	8 176 593,-
2014. évi készpénz (bank-pénztár) december 31-én	6 936 846,-

<i>2. Pályázat</i>	
NKA-pályázat a Magyar Iparművészet című folyóirat kiadásához	18 450 000,-

<i>3. Egyéb támogatás</i>	
MMA	1 000 000,-
Egyéb támogatás	2 000 000,-

4. Vezető tisztségviselők juttatása

Az alapítvány kuratóriumának tagjai tevékenységüket önkéntes munkában, ellenszolgáltatás nélkül végzik.

5. Pénzügyi beszámoló, mérlegadatok

E r e d m é n y l e v e z e t é s

A tétel megnevezése	2013. év (eFt)			2014. év (eFt)		
	Alap- tevékenység	Vállalkozási	Összes	Alap- tevékenység	Vállalkozási	Összes
Végleges pénzbevételek	55 993	16 901	72 894	21 622	11 813	33 435
Elszámolt bevételek	55 993	16 901	72 894	21 622	11 813	33 435
Pénzügyileg rendezett bevételek						
központi költségvetési	17 550	–	17 550	18 450	–	18 450
egyéb	13 488	–	13 488	3 172	–	3 172
Egyéb bevételek (ajándékozási szerződés alapján: ingatlan, tárgyi eszköz stb.)	24 955	–	24 955	–	–	–
Ráfordításként érvényesíthető kiadások	24 805	16 475	41 280	25 025	13 654	38 679
Ráfordítást jelentő elszámolások	–	–	–	–	–	–
Végleges pénzkidadások, elszámolt ráfordítások	24 805	16 475	41 280	25 025	13 654	38 679
Adózás előtti eredmény	31 188	426	31 614	-3 403	-1 841	-5 244
Fizetendő társasági adó	0	-43	-43	0	0	0
Tárgyévi eredmény	31 188	383	31 571	-3 403	-1 841	-5 244

II. TARTALMI BESZÁMOLÓ

A Nemzeti Művészeti és Kulturális Kapcsolatok Alapítványának 2014-ben is fő feladata a „Magyar Iparművészet” című folyóirat megjelenésének biztosítása. Adományokat gyűjtött tevékenységének fenntartásához. A lap 2014-ben 10 alkalommal jelent meg. Fő támogatója a Nemzeti Kulturális Alap. Az Alapítvány egyre nehezebb körülmények között tudja a folyóirat megjelenését biztosítani. Évek óta nem változik a szerkesztőség munkatársainak díjazási összege, és a honoráriumok összege is változatlan.

Az alapítvány minden évben két díjat is átad (Koller-díj, Samu Géza-díj).

A mérleg lezárásának időpontja: 2015. április 30.

KISS JÓZSEF
kuratóriumi elnök

